

Archeologienota Tielt Ronceval Claerhoutstraat

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE, Sander DEBRABANDERE, Paulien FONTEYN en Gwendy WYNS

8-3-2021

Titel: Archeologienota Tielt Ronceval Claerhoutstraat

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke, Sander Debrabandere, Paulien Fonteyn en Gwendy Wyns

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18020 - www.ngi.be

Projectcode bureauonderzoek: 2021B74

Projectcode landschappelijke boringen: 2021B420

Intern projectnummer: 2020.029

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Tielt, Ronceval en Claerhoutstraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 75422 en Y: 187493; X: 75854 en Y: 187697

Oppervlakte plangebied: ca. 16220m²

Kadastergegevens: Tielt, afdeling 3, sectie I, perceel 56B (partim) en 58V (zie figuur 12)

Topografische kaart: zie figuur 10 en 11

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Sander Debrabandere (assistent-archeoloog), Paulien Fonteyn (assistent archeoloog) en Gwendy Wyns (assistent-archeoloog) en initiatiefnemer

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 8/03/2021

© Acke & Bracke bv, Damstraat 206A, 9180 Moerbeke-Waas. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	5
1.1. WETTELIJK KADER	5
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	5
1.2.1. VRAAGSTELLING	5
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	5
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	6
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	6
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	7
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	7
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	7
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	7
2. BUREAUONDERZOEK	8
2.1. HUIDIGE TOESTAND	8
2.2. GEPLANEDE WERKEN	12
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	16
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	16
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	18
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	20
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	21
2.4. HISTORISCHE SITUERING	24
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	41
3. LANDSCHAPPELIJKE BORINGEN	43
3.1. BESCHRIJVEND GEDEELTE	43
3.1.1. VRAAGSTELLING	44
3.1.2. RANDVOORWAARDEN	44
3.1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	44
3.2. ASSESSMENT	45
3.2.1. LANDSCHAPPELIJKE RESULTATEN	45
3.2.2. ASSESSMENT VONDSTEN	48
3.2.3. ASSESSMENT STALEN	48
3.2.4. ASSESSMENT CONSERVATIE	48
3.2.5. DATERING EN INTERPRETATIE	49
3.3. SYNTHESE	50
3.3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	50
3.3.2. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	50
4. SYNTHESE	50
4.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	52

4.2.	AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	53
4.3.	VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	54
4.4.	VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	55
4.5.	BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	56
5.	<u>SAMENVATTING</u>	<u>58</u>
6.	<u>BIBLIOGRAFIE</u>	<u>60</u>
7.	<u>BIJLAGES</u>	<u>61</u>

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Ronceval en Claerhoutstraat in Tielt (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingrepen groter zijn dan 1000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen werd afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden. Bij deze voorstudie werd reeds een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd, waarbij in totaal 16 boringen werden geplaatst. Het booronderzoek werd uitgevoerd op vrijdag 26 februari 2021. De resultaten hiervan worden mee opgenomen in deze studie.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd niet opportuun geacht.

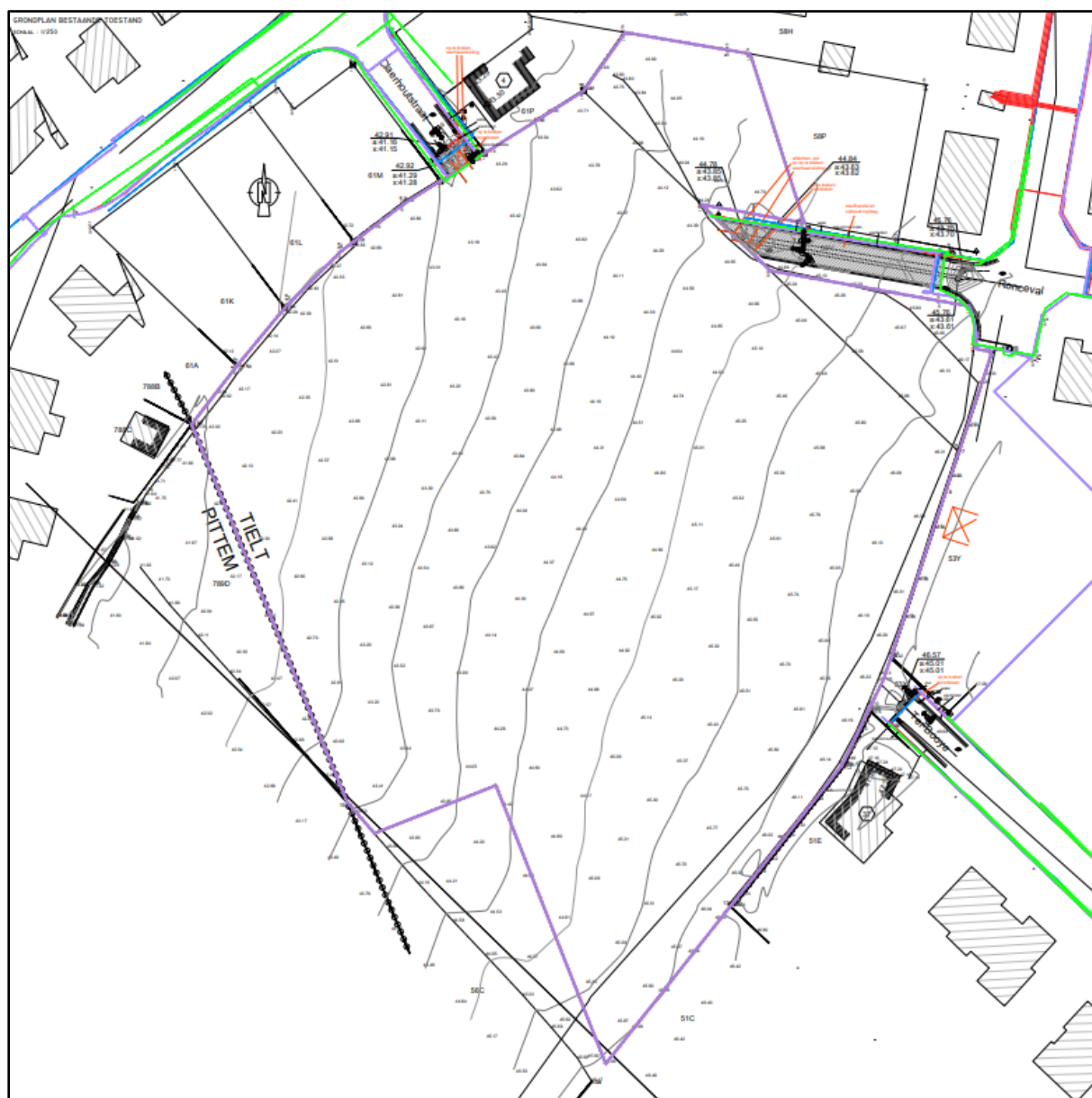
2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het plangebied is 16220m² groot en heeft een onregelmatige vorm. Het sluit in het noordwesten aan op de Claerhoutstraat, in het noordoosten op de Ronceval en in het zuidoosten op Ter Booye. In het noorden, oosten en westen sluit het terrein aan op private woningen, in het zuiden en zuidwesten op landbouwgronden. Ten noorden en oosten is een uitgestrekte woonwijk aanwezig, in het zuiden en westen uitgestrekte landbouwgronden. Het terrein zelf is onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. Het kent een dalend verloop van ca. 4m van oost naar west.

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2020 (bron: geopunt.be).

Figuur 2 Uitsnede uit het plan ‘bestaande toestand’ (bron: initiatiefnemer).

Figuur 3 Zicht op het plangebied vanuit de zuidoostelijke hoek tijdens het booronderzoek.

Figuur 4 Zicht vanuit het zuidoosten van het plangebied.

Figuur 5 Beeld vanuit Ter Booye op het plangebied (bron: <https://www.google.com/maps>).

2.2. Geplande werken

Het plangebied zal verkaveld worden in 29 bouwloten waarop open of halfopen bebouwing voorzien is. Elk lot is voorzien van een voortuin en van een oprit met garage of carport. De bouwloten bevinden zich langs een centrale wegnis met bijhorende nutsvoorzieningen die in het noordwesten aansluit op de Claerhoutstraat, in het noordoosten op Ronceval en in het oosten op Ter Booye. Centraal zuidelijk is een groenzone met parkeergelegenheid voorzien.

Er kan vanuit gegaan worden dat de bodem van het totale plangebied ernstig verstoord zal worden: het bouwrijp maken van de percelen, allerhande werfverkeer, het aanleggen van de wegnis met bijhorende nutsvoorzieningen, het aanleggen van de groenzone, het aanleggen van nutsvoorzieningen en -leidingen in de voortuinen van de loten, het optrekken van de woningen en het inrichten van de tuinen kent een diepe impact in de bodem en kan nefast zijn voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites.

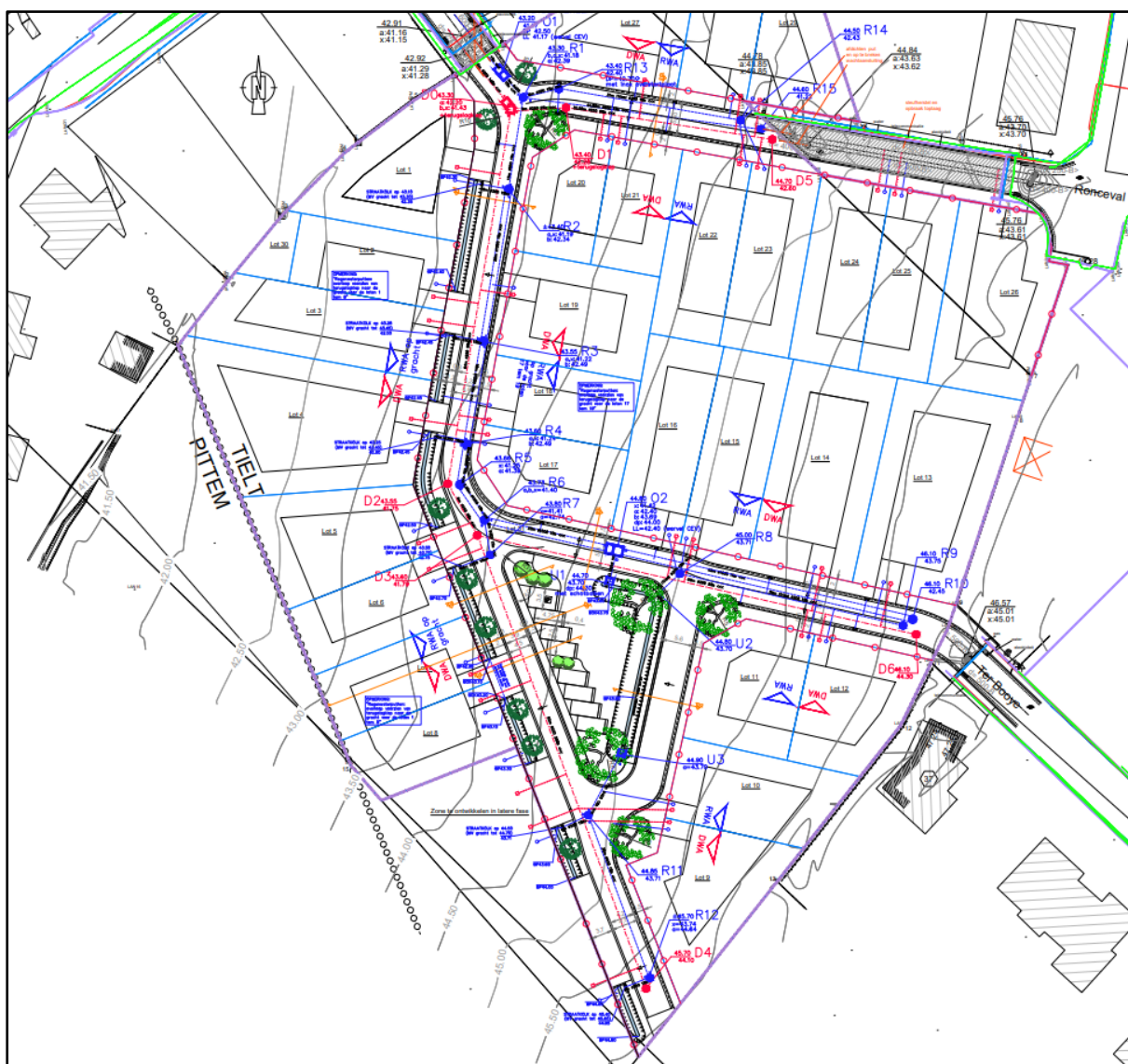
Het ontwerpplan is te vinden in bijlage, een uitsnede hieruit is hieronder weergegeven.

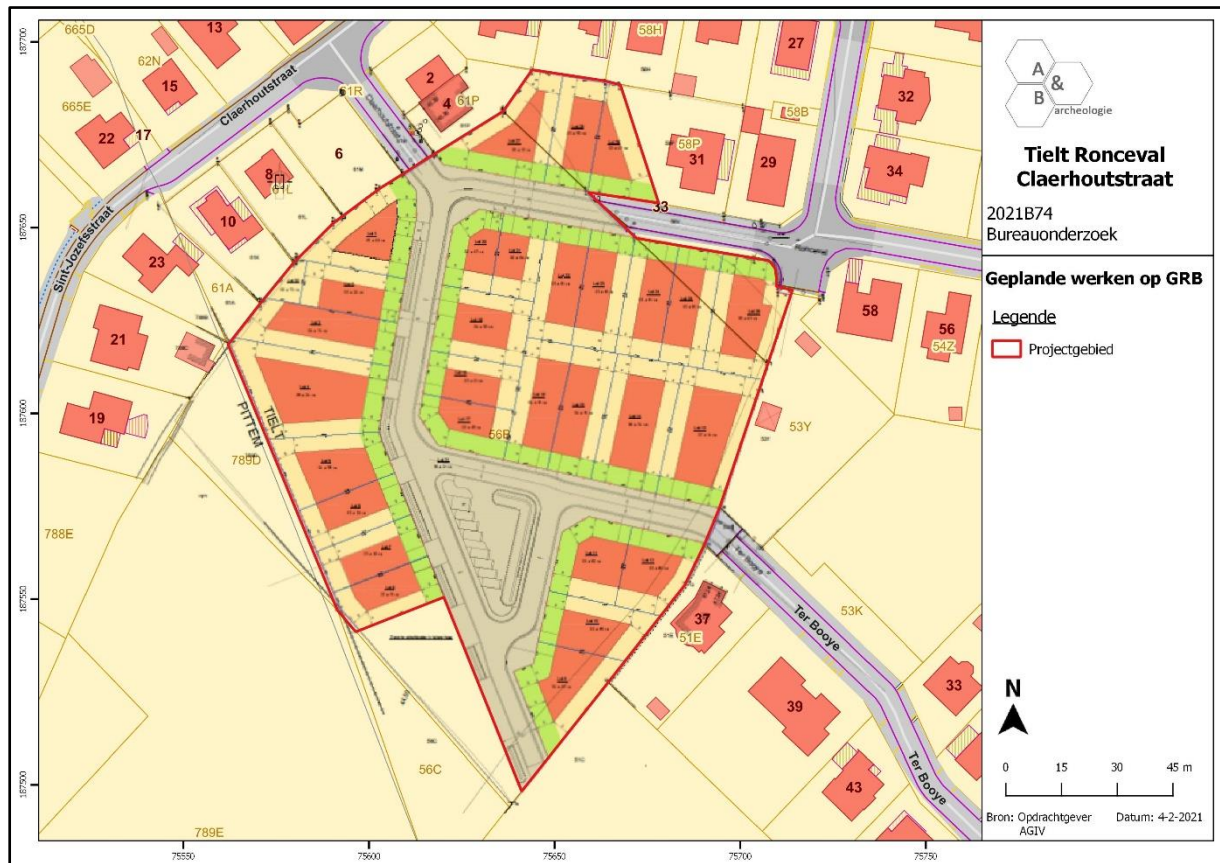
Figuur 6 Uitsnede van het verkavelingsplan (bron: initiatiefnemer).

Figuur 7 Uitsnede van het verkavelingsplan met accent op de groenzone (bron: initiatiefnemer).

Figuur 8 Uitsnede van het verkavelingsplan met weergave van de wegenis en nutsvoorzieningen (bron: initiatiefnemer).

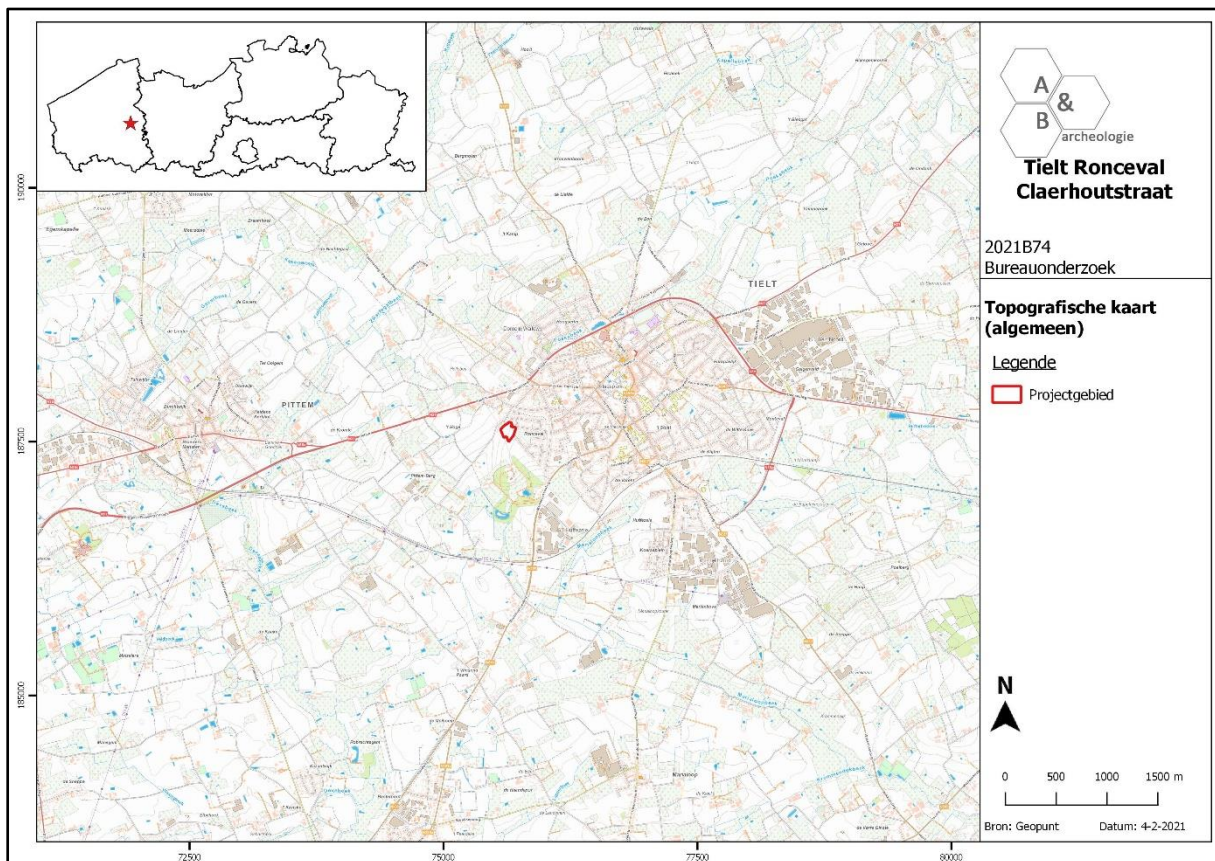

Figuur 9 Geplande werken geprojecteerd op het kadasterplan (bron: geopunt.be en initiatiefnemer).

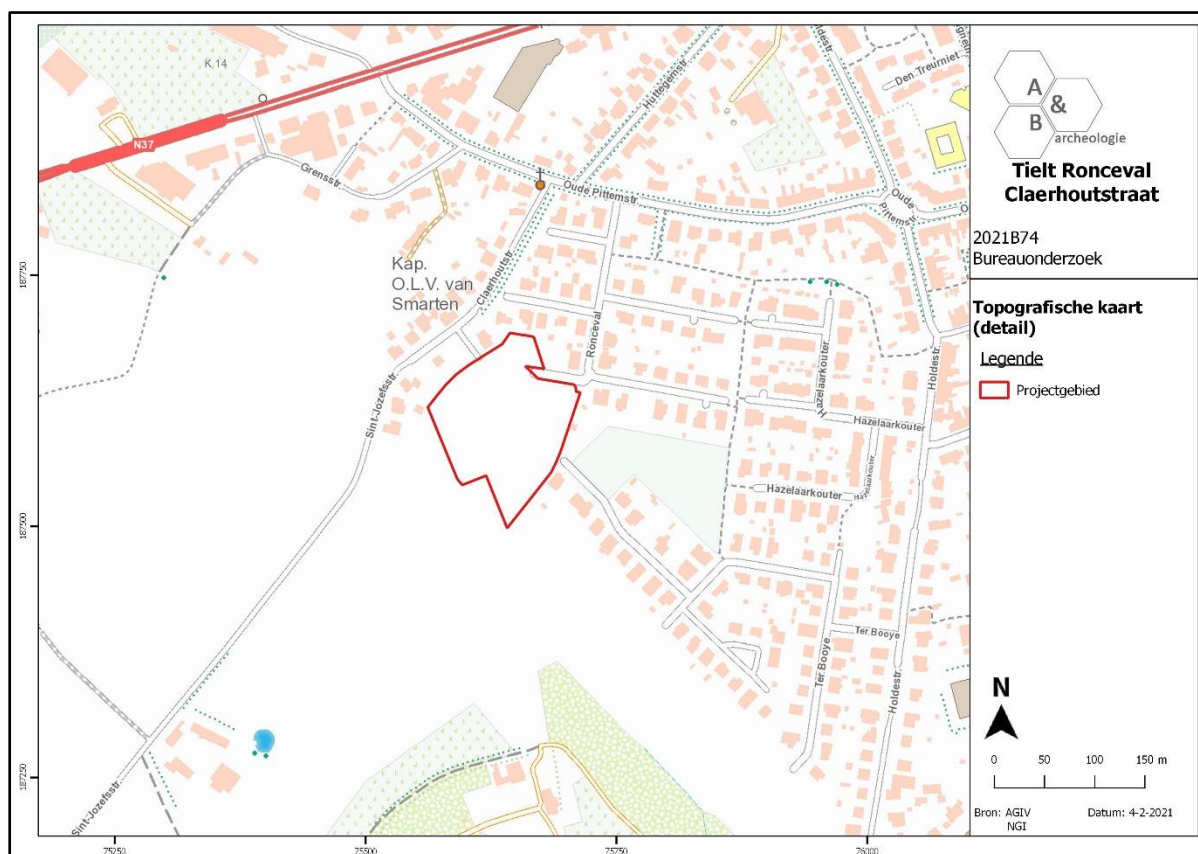
2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

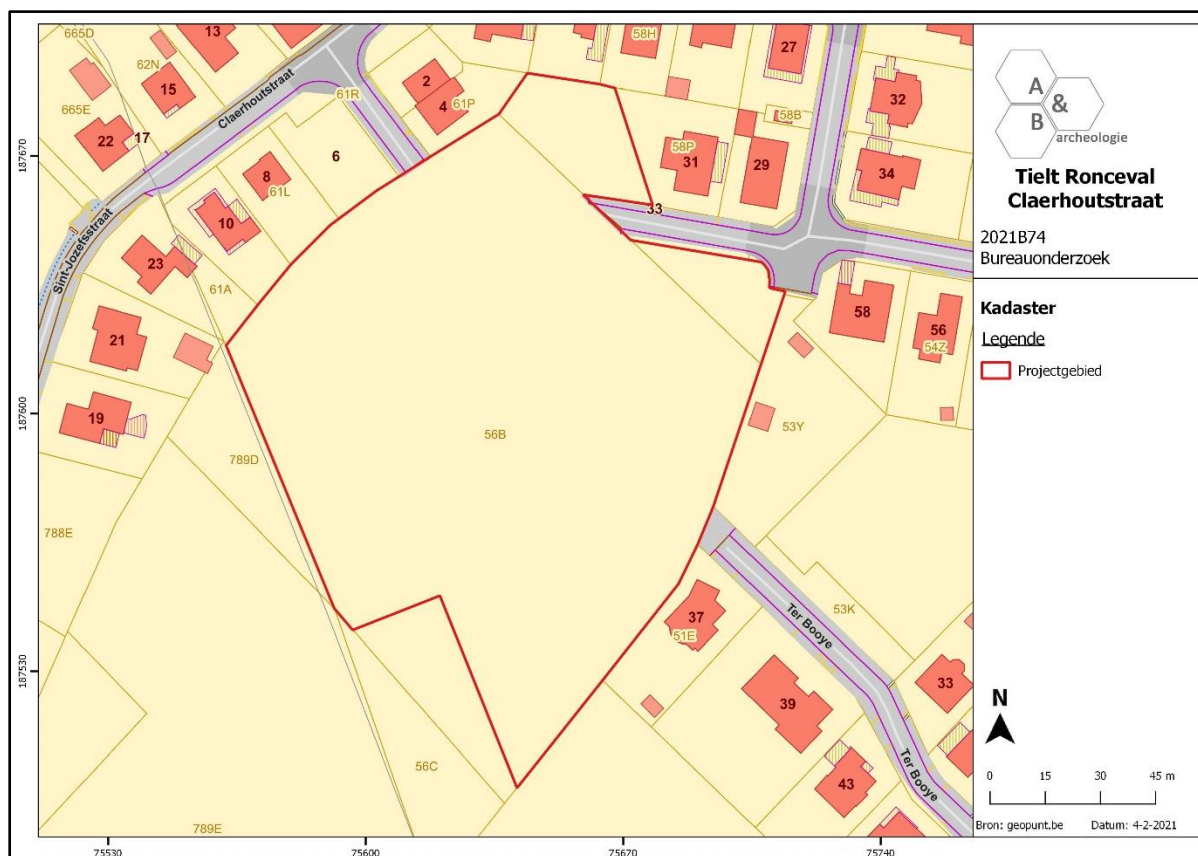
De stad Tielt bevindt zich centraal oostelijk in de provincie West-Vlaanderen. Naast Tielt zelf bestaat de gemeente uit de deelgemeenten Schuiferskapelle, Kanegem en Aarsele. Het plangebied is te situeren aan de westelijke rand van de stad Tielt, op de overgang van de stedelijke agglomeratie naar de landelijke omgeving aan de grens met de gemeente Pittem. De N35 Gavere-De Panne bevindt zich ten noorden van het plangebied. Op de bodemgebruikskaart van 2001 staat het plangebied hoofdzakelijk aangeduid als 'Akkerbouw' (wit) met centraal 'Andere bebouwing' (rood) dit komt niet overeen met het huidige gebruik. Het plangebied is onbebouwd en volledig in gebruik als landbouwgrond.

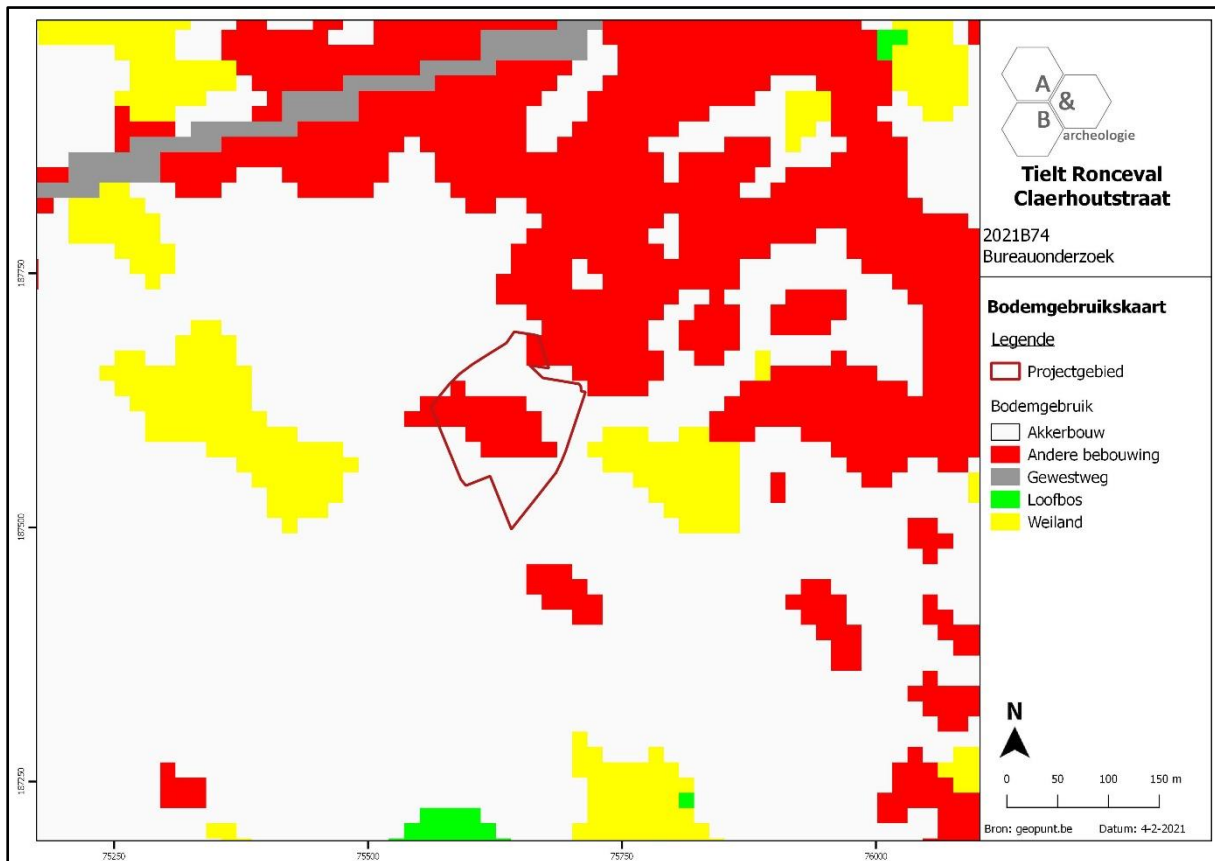
Figuur 10 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 11 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 12 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

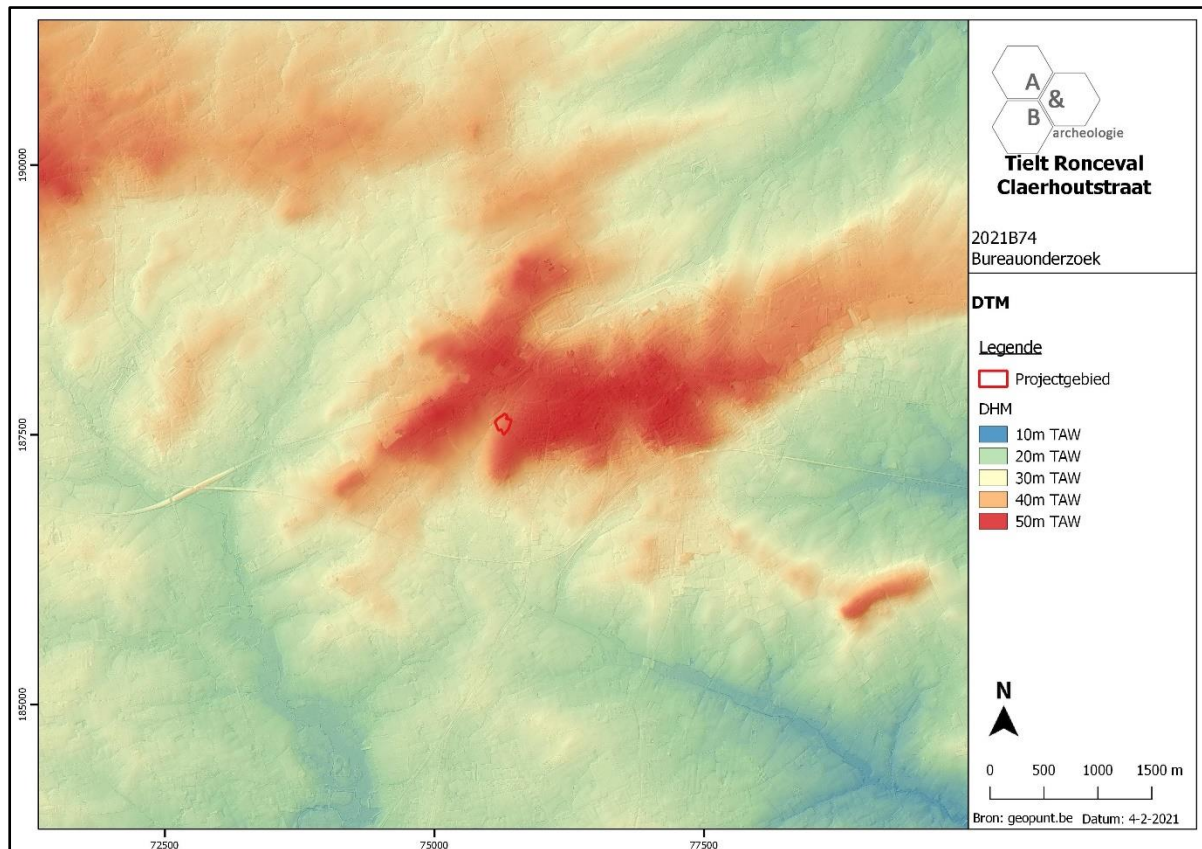

Figuur 13 Zicht op de bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

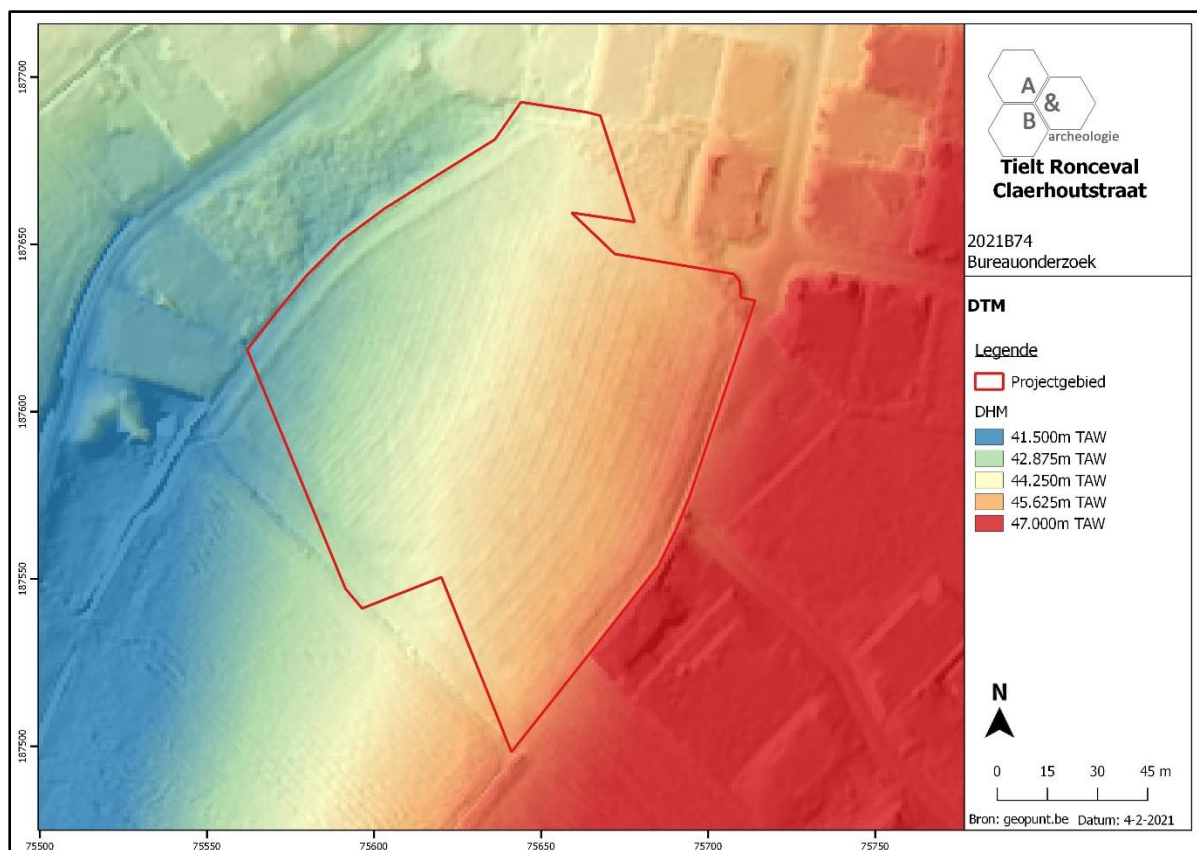
2.3.2. Landschappelijke situering

Tielt behoort fysisch-geografisch tot het zandlemige Plateau van Tielt. De stad bevindt zich op een oost-west gerichte cuestarug die zich grillig uitstrekt van Vinkt over Aarsele, naar Tielt-Pittem-Koolskamp. Door de relatief hoge ligging wordt een waterscheidingsgebied gevormd van beekstelsels zuidwaarts en oostwaarts afwaterend naar de Leie (via Speibeek en Oude Mandelbeek en via Maanbeek en Zeverenbeek) en noord- en oostwaarts afwaterend naar de Gentse kanalen (via Neringbeek-Reigerbeek en Poekebeek).⁶ Op het digitale hoogtemodel is het Plateau van Tielt goed te zien. Het plangebied bevindt zich vrij centraal hierop, aan een naamloze beekvallei, en kenmerkt zich door de ligging op een gradiëntzone. Het detail van het hoogtemodel toont immers een dalend verloop van het maaiveld van het oosten (ca. +46,3m TAW) naar het westen (ca. +42m TAW). Ondanks de helling van ca. 4m wordt aan het plangebied een lage erosiegraad toegekend.

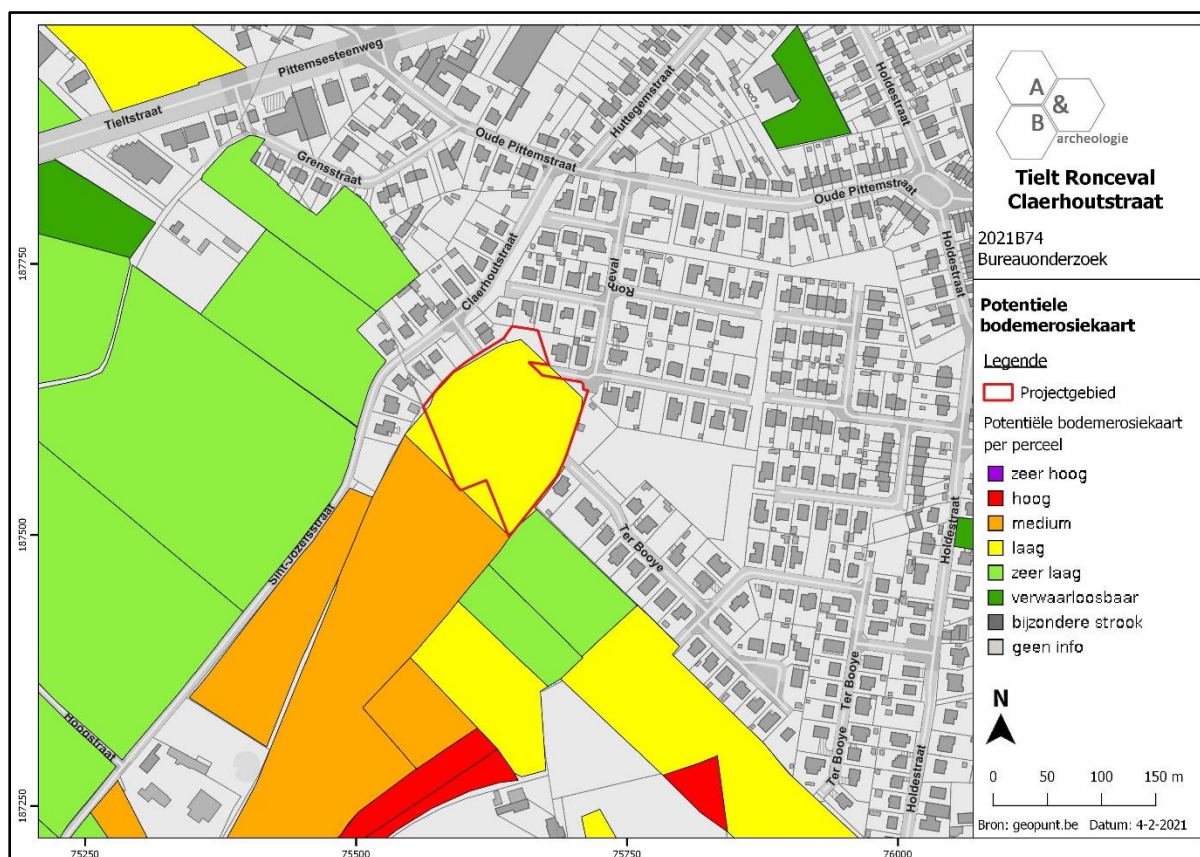
⁶ <https://inventaris.onroerendergoed.be/themas/14708>

Figuur 14 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

Figuur 15 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).

Figuur 16 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

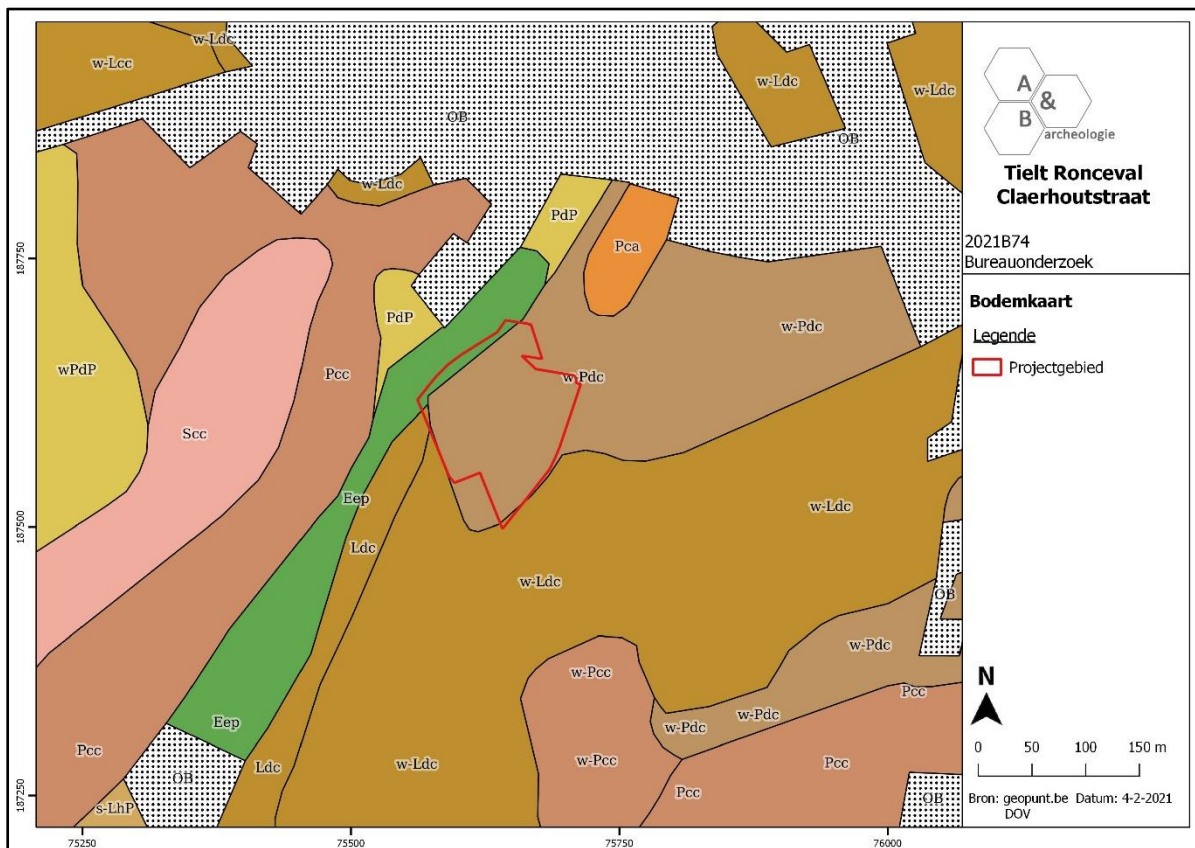
2.3.3. Bodemkundige situering

In vrijwel het volledige plangebied wordt een wPdc bodem weergegeven, een matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte textuur B-horizont. Bij deze matig natte (soms matig droge) bodems op licht zandleem is de humeuze bovengrond homogeen en goed ontwikkeld grijsbruin en gemiddeld 30 cm dik. De verbrokkelde textuur B is zwak ontwikkeld en begint op 40-60cm. Bij het complex PDC en PdC is de Pdc serie geassocieerd met zwak ontwikkelde Podzolen (. . f). Roestverschijnselen beginnen tussen 40-60cm. Bij de complexe draineringsklasse (. D .), zijn naast matig natte bodems ook matig droge bodems aanwezig, waar roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90cm. Deze bodems zijn te nat in de winter, soms iets te droog in de zomer. De Pdc gronden, als voornaamste component van de reeks, zijn geschikt voor alle akkerbouw en goed voor weide. Ze zijn iets te koud in het voorjaar voor tuinbouw en daarom alleen te gebruiken voor late groenten (boontjes). De bodems komen vooral voor in depressiegebieden van het licht zandleemgebied.

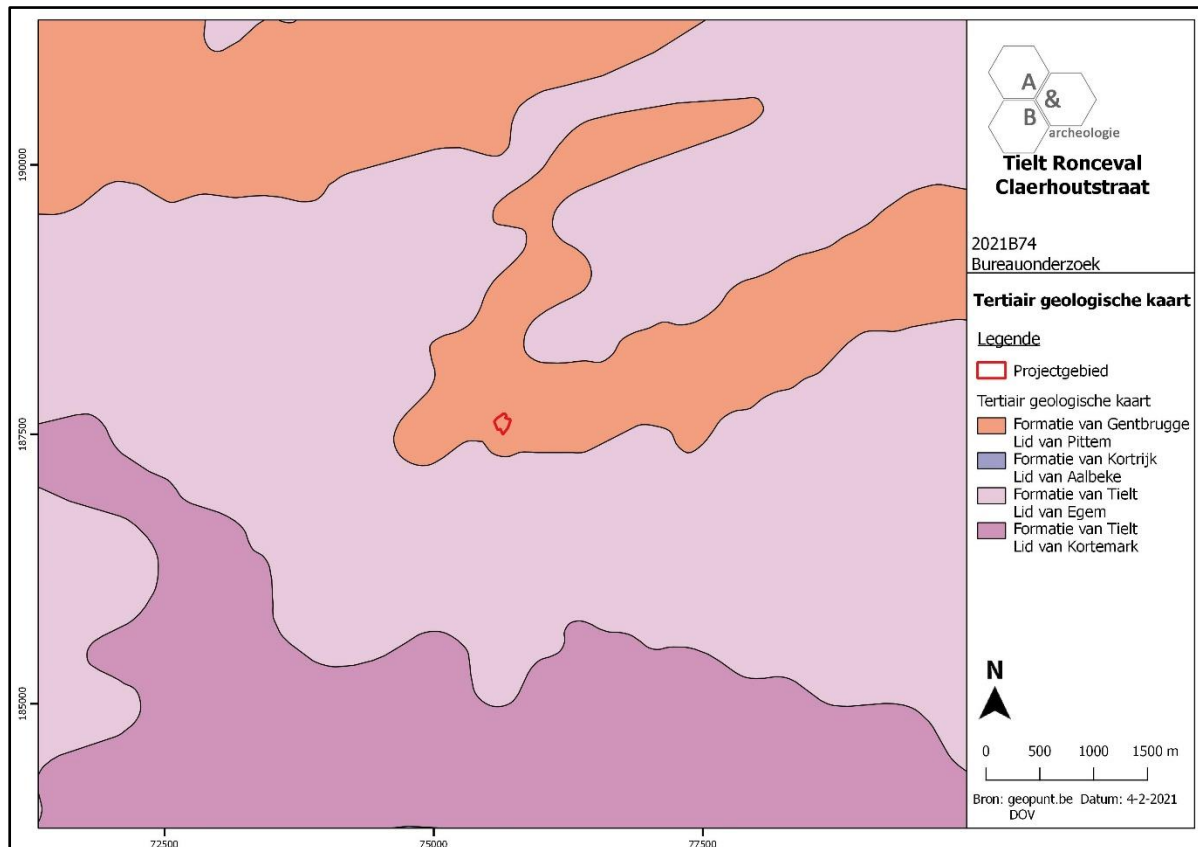
Ten noordwesten van het plangebied zijn sterk gleyige kleibodems zonder profiel gekarteerd, deze komt overeen met de loop van de beek (beekvallei).

2.3.4. Geologische situering

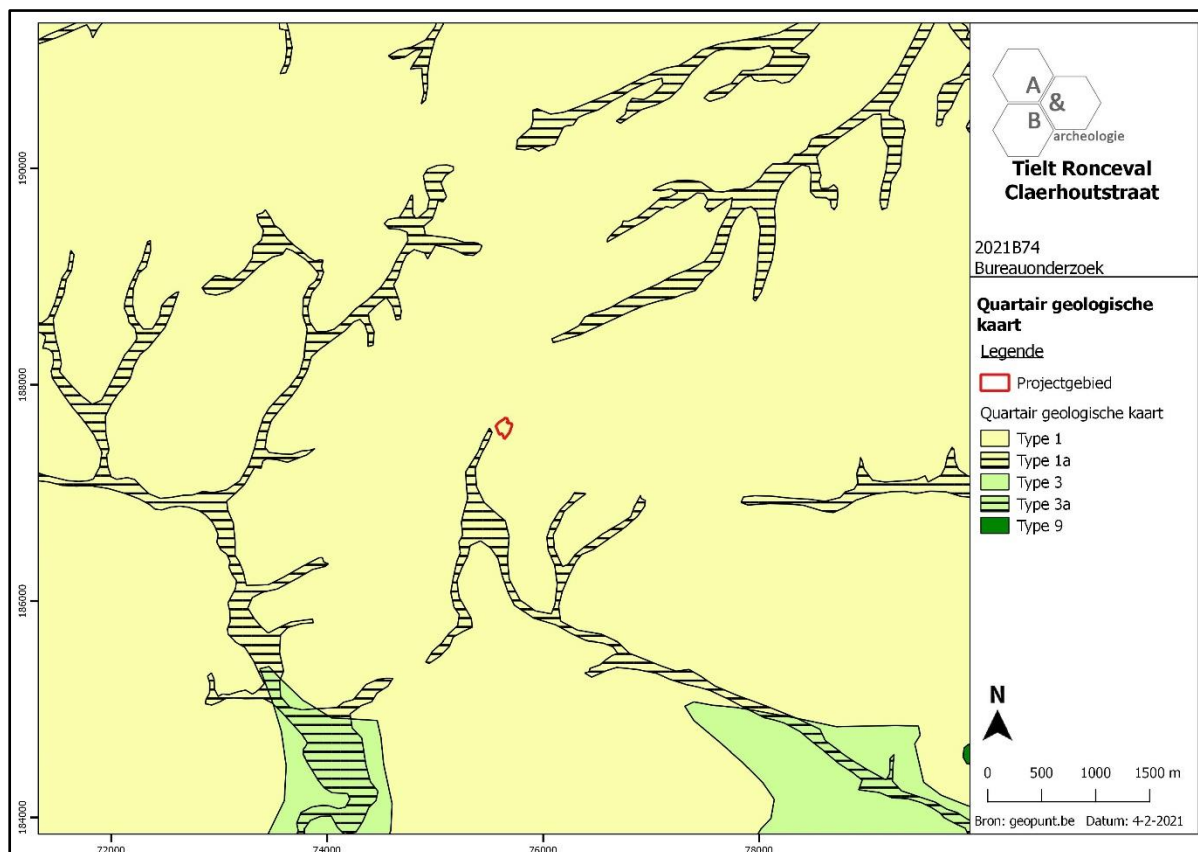
De tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit de Formatie van Gentbrugge, Lid van Pittem: grijsgroene klei, sterk zandhoudend, plaatselijk zandsteenbanken (veldsteen), weinig glauconiethoudend, glimmerhoudend. De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit het type 1: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (1). De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

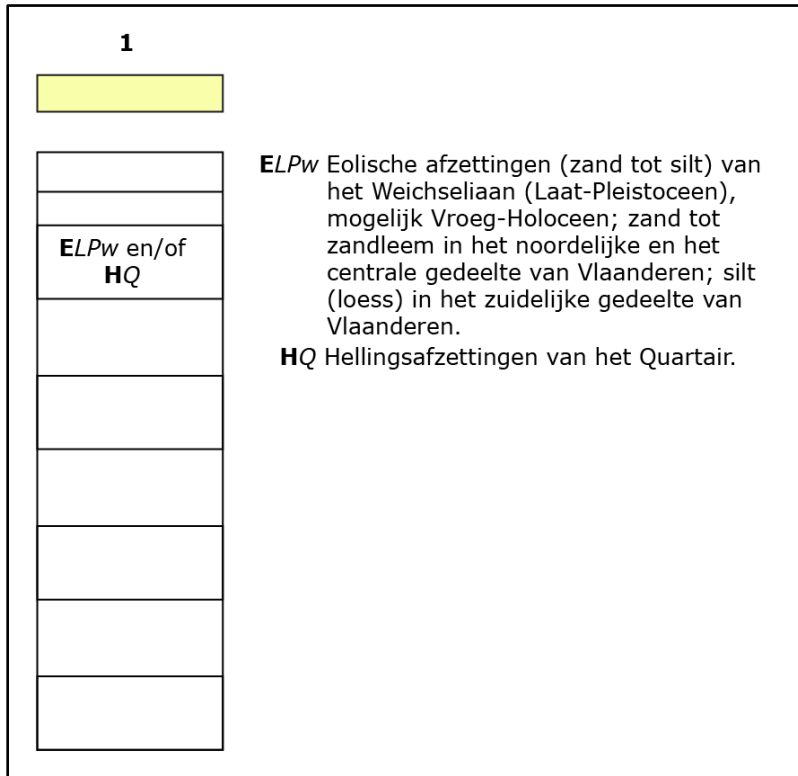
Figuur 17 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

Figuur 18 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 19 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 20 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering⁷

De ligging op de cuestarug heeft in belangrijke mate de occupatiegeschiedenis bepaald. Meso- en neolithische silexartefacten wijzen op prehistorische bewoning in dit hoger gelegen gebied, o.m. ter hoogte van Keidam en in de nabijheid van de bron van de Poekebeek, ook "Kale" genoemd, te situeren ten westen van het stadscentrum in de "Bornakker" ter hoogte van de huidige hoek Deken Darraslaan - Holdestraat. Recente (2005) archeologische vondsten, m.n. een fragment van een mortarium (wrijfschaal) in de ondergrond van het marktplaats en scherven van aardewerk in een opvullingslaag bij de hallentoren, kunnen vermoedelijk bewoning van de Tieltsse heuvelkam in de Gallo-Romeinse tijd aantonen. Dit zou de hypothese kunnen staven dat het tracé van het Romeins diverticulum - van Blicquy tot Oudenburg - vanaf de Leie via de Tieltsse hoogte naar de kust liep. Dan zou de naam Tielt kunnen afgeleid zijn van het Latijnse "tilia" (linde), "tiletum" (bos van lindebomen) of van "tegula" (dakpannen). Een andere hypothese is dat de eerste bewoningskern van Frankische oorsprong is, te dateren tussen de 7de en het begin van de 9de eeuw, met vermoedelijke locatie tussen de huidige Markt en de Poekebeek. In dit geval zou het toponiem een Germaanse oorsprong kunnen hebben, m.n. "ten hille" (op de heuvel) of "teul" (bundel, tuil). Zeker tot aan de 8ste eeuw blijft het gebied rond het Plateau van Tielt in hoofdzaak bedekt door natuurbos.

De vroege middeleeuwen

Vermoedelijk ontwikkelt zich vanaf de laat-Karolingische en vroegmiddeleeuwse periode het open cultuurlandschap gekenmerkt door kouters, open akkerlandcomplexen en losse bewoningskernen. Op het huidige Tielts grondgebied ontstaat langs de Poekebeek de Rijkwegkouter, in de 9de eeuw in het bezit van de abdij van Elnone (Saint-Amand-les-Eaux). De periodiek overstroomde beekvalleien kennen een langdurig afwisselend bodemgebruik met meersen en beekdalbossen met o.m. hooilandcultuur. Daarbuiten blijven enkele natuurbosrestanten tot in de late 19de eeuw stand houden (cf. o.m. toponiemen "Kerkebos", "Woestijnbos"). Tijdens deze ontginningsperiode die gepaard gaat met bevolkingsaanwas, ontwikkelt zich in de "pagus Mempiscus", de Vlaamse gouw waartoe de streek behoort, de indeling in parochies als onderdeel van een bisdom. Dit gaat gepaard met het afdwingen van de "tiendheffing" door het Karolingisch bestuursapparaat om o.m. de parochiekerkjes te laten functioneren.

Over de kerstening van het Tieltsse grondgebied en de eerste bidplaats is weinig geweten. De patroonheilige van de Sint-Pieterskerk, de hoofdkerk, sluit aan bij het voorkeurspatrocinium voor stichtingen vanuit Elnone ten tijde van de prediking door Amandus; andere bronnen vermelden evenwel Sint-Eligius, bisschop van Noyon, als prediker in de streek. Beiden zijn actief in de 7de eeuw, doch vermoedelijk dateert de eerste Tieltsse bidplaats pas uit de 9de of 10de eeuw. Het toponiem "Kromme Wal" nabij de kerk kan wijzen op het bestaan van een vroegere omwalling omheen een ophoging en indirect op de aanwezigheid van een herenhoeve of villa, wat kenmerkend is voor vele primitieve bidplaatsen.

⁷ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14708>

11de - 13de eeuw

Het domaniaal systeem raakt vanaf de 11de eeuw in onbruik maar zal in Tielt nog lang sporen nalaten, cf. verwijzingen naar de "herendiensten" in de 17de-eeuwse landboeken. Graaf Boudewijn V reorganiseert zijn graafschap waardoor kasselrijen de plaats innemen van de pagi. Net als de "roeden" van Deinze, Harelbeke en Menen en het gebied van de "dertien parochies", maken de 22 parochies van de "Roede van Tielt" deel uit van de kasselrij Kortrijk, m.n. Tielt, Schuiferskapelle, Pittem, Egem, Zwevezele, Wingene, Ruiselede, Kanegem, Aarsele, Poeke, Wontergem, Gottem, Dentergem, Markegem, Oeselgem, Wakken, Sint-Baafs-Vijve, Wielsbeke, Oostrozebeke, Meulebeke en een deel van Lotenhulle en Vinkt.

Oudste vermelding van Tielt ("in villa quae dicitur Tiletum") in een akte van 1105 waarin Robrecht van Tielt zijn rechten op de opbrengsten van zijn bidplaats of "altaar" aan het Sint-Salvatorskapittel van Harelbeke afstaat. Deze bidplaats wordt aangeduid als een "locus synodi", wat wijst op een centrale positie en een zekere ouderdom. Het door de graaf bevoorrechte kapittel verwerft tevens een rente op de "Quaede Acker", het domein ten noordoosten van de Markt, begrensd door de noordzijde van de Markt, de Bruggestraat, de Poekebeek, de Sint-Janstraat en de Kalverstraat, dat later grotendeels binnen het stedelijk gebied valt, waardoor het kapittel gedurende het hele Ancien Régime zijn invloed in Tielt kan laten gelden. Naast de lokale parochiekerk en het kapittel van Harelbeke, puren nog meer kerkelijke tiendheffers inkomsten uit gronden in Tielt, o.m. het O.-L.-Vrouwhospitaal in Oudenaarde, het hospitaal en kapittel van de kathedraal van Doornik, de kloosters van de H. Margareta in Gent en in Deinze en de parochiekerk van Onze-Lieve-Vrouw op Sint-Pieters in Gent. De abdij van Elnone bezit renten op de Rijkegemkouter en het Sint-Pieterskapittel van Kassel verkrijgt de "Kasseltiende" in "Willecommen", een heerlijkheid die zich ten noorden en zuiden van de Poekebeek uitstrekt. De oorspronkelijke vroegmiddeleeuwse Romaanse veldstenen kruiskerk is wellicht in de loop van de 13de en 14de eeuw uitgebreid tot een driebeukige hallenkerk, de oudste kern van de huidige Sint-Pieterskerk. De parochie ressorteert in die periode onder het bisdom Doornik.

De stad wordt in de loop van de 12de en 13de eeuw ook nog vermeld als "Tileth" (1128), "Thelt" (1163), "Thield" (1200), "Tielt" (1230 en 1280) en "Thielt" (1275). Naast Robrecht van Tielt zijn er slechts enkele heren van Tielt gekend. Galbert van Brugge vermeldt in zijn verhaal over de moord op Karel de Goede een zekere Folket als heer van Tielt in 1128, bij de z.g. "slag bij Axpoele", en in 1163 is er sprake van zijn zoon Willem. In 1206 treedt een andere Folkardus de Thield op als getuige bij een eigendomsoverdracht door de heer van Walle. In 1221 heeft ridder Rogier van Claerhout een geding met het kapittel van Harelbeke. Het feit dat in 1365 de familie van Claerhout nog altijd het Tieltse schoutsambt, een leen van het kasteel van Kortrijk, in erfrecht houdt, kan een aanwijzing zijn dat de heren van Claerhout een tijdlang heren van Tielt zijn. In 1230 en 1237 staat Willem van Tielt op vraag van gravin Johanna van Constantinopel zijn tiendrecht af aan het hospitaal van Oudenaarde. Verder zijn ook nog o.m. Zeger van Tielt (1232), Watiers de Thielt en Willaumes de Tielt (1266), Henris del Aunoit de Tielt (1267) en Werkinus de Tielt (1268) gekend, doch hun namen kunnen ook louter gebruikt zijn als patroniem.

Enkele bronnen, gebaseerd op een vermeende toelating van graaf Filips van de Elzas in 1172, geven aan dat Tielt ooit versterkt zou zijn door stadsmuren en een omgrachting; materiële noch geschreven bronnen bevestigen evenwel tot nog toe het bestaan ervan. Tegen het einde van de 12de eeuw is er een beduidende bevolkingstoename waardoor een kerkelijke tweedeling van het grondgebied ontstaat waar zich al het onderscheid tussen "Tielt-binnen" en "Tielt-buiten" aftekent. Vanaf de 13de eeuw gaat de Tieltsse woonkern zich steeds meer profileren als autonome entiteit met gaandeweg meer uitoefening van openbare functies en verwerving van stedelijke rechten, o.m. van gravin Johanna van Constantinopel tot het houden van een wekelijkse markt (1220) en van Gwijde van Dampierre tot het houden van een graanmarkt (1294). Ca. 1242 sticht Willem van Bethune, heer van Meulebeke, samen met zijn vrouw Elizabeth van Roesbrugge en zijn zoon Gillis, tevens de stichters van de kapel van Hulswalle (cf. Schuiferskapelle), een kapel op het "Stokt", z.g. "Kappelle-ter-Meersch".

Ondanks dat er geen akte bewaard is die het stadsrecht van Tielt formaliseert en sommige bronnen gewagen van 1128 als stichtingsdatum, wordt Tielt vermoedelijk ca. 1245 een vrije stad, die expliciet als dusdanig wordt aangeduid wanneer Beatrijs van Brabant en (erf)vrouw van Kortrijk in 1275 de Tieltenaars toestaat een lakenhalle te bouwen op het marktplein ten westen van het hospitaal. Vermoedelijk wordt in de loop van de 13de en 14de eeuw naast de halle een stenen belfort opgetrokken, hoewel sommige bronnen reeds een belfort, weliswaar opgetrokken in hout, situeren in de 12de eeuw. Tussen 1260-1275 sticht Margaretha van Constantinopel op de "Quaede Acker" aan de oostzijde van de markt een hospitaal of "passantenhuis" voor arme pelgrims. Dit verkrijgt een deel van de stedelijke inkomsten nadat in 1295 Gwijde van Dampierre het "lepelrecht" of de "graanmate" en ook het "Coornhuus" schenkt, gelegen in de oosthoek van de Markt net ten noorden van het hospitaal. Andere bronnen van inkomsten zijn schenkingen, legaten en met de stad gedeelde maalrechten op een windmolen op het Stokt en op de 13de-eeuwse "Stedemolen" aan het westelijk einde van de leperstraat met de in 1561 ernaast gebouwde rosmolen.

14de eeuw

In 1307 gebeurt de definitieve vastlegging van de grenzen van "Tielt-buiten", het omliggende landelijk gebied dat behoort tot de Roede van Tielt en waarbinnen een vijftigtal heerlijkheden rechtspraak houden, als dusdanig voor het eerst in een baljuwrekening van 1364-1365 vermeld. Ook het gehucht Schuiferskapelle maakt deel uit van dit gebied. De bevoegdheid van de Tieltsse magistraat wordt beperkt door het bestaan van een leenhof, "Tielt-ten-Hove" of "Gruuthuse", opgericht in de 14de eeuw en via de ammanie van Tielt afhankelijk van het grafelijk kasteel van Kortrijk. "Tielt-binnen" of het schependom zelf heeft een bestuur bestaande uit een baljuw, een schout, vijf - later zeven - schepenen, een ontvanger en een college van raadsleden; daarnaast is er ook de poortერი, het eigen wapen, het tolrecht, het politiereglement en de autonome rechtspraak. Charters uit de 13de en 14de eeuw zijn de oudste attestaties van het zich vormende stratenpatroon, o.m. van de Markt (1275), de Hoogstraat (1365), het Kalverstraatje (1365), de Kortrijkstraat (1366), de Kromme Wal (1390) en de Hulst (1393). In 1342 wordt voor het eerst het begijnhof van "Sint-Margriete te Bethlehem" gesitueerd op de "Quaede Acker" aan de Brug(ge)straat; ook is er sinds 1366 sprake van een kerk-schooltje aan de Kromme Wal ten noorden van de kerk. Na 1316 wordt aan het hospitaal aan de Markt een kloostergemeenschap van de H. Alexis toegevoegd die de regel van

Sint-Augustinus volgen. De geestelijke leiding is wellicht in handen van de kapelaan van het hospitaal, aangesteld door het kapittel van Harelbeke.

In 1359 bevestigt graaf Lodewijk van Nevers het recht van de Tieltanaren om wollen laken te weven, ofschoon deze activiteit volgens het octrooi er al jarenlang is ingeburgerd. De jaarproductiecijfers tonen aan dat de productie eerder voor de lokale markt bestemd is. In 1381, een recordjaar met een productie van 220 stukken laken, richten de Gentse "Witte Kaproenen" grondige verwoestingen aan in Tielt en de omgeving in hun opstand tegen Lodewijk van Male. De halle wordt grotendeels vernield, alle oorkonden en privileges gaan verloren en er is een serieuze daling van de weefnijverheid. In de slag bij Westrozebeke in 1382 brengt Lodewijk van Male met de hulp van het Franse leger de opstandige Gentenaren een verpletterende nederlaag toe waarbij o.m. de Sint-Pieterskerk in de as gelegd wordt. De goederen van enkele Tieltse grondheren en hun leenmannen die de kant van Gent hebben gekozen, worden verbeurd verklaard, o.m. van de graaf van Saint-Pol, de heer van Gruuthuuse, Wouter van Mullem, Wouter van Halewijn, Daneel van Claerhout en Ingelram Hauweel.

Als teken van verzoening en omwille van het verlies van alle akten tijdens de plunderingen, bevestigt de Bourgondische hertog Filips de Stoute in 1385 de rechten en vrijheden van Tielt. In 1393 geeft hij tevens de toelating om een vrije jaarmarkt te organiseren. Ook ontwikkelt de handel en nijverheid zich verder met o.m. in 1394 het optrekken van een nieuw vleeshuis op de hoek van de Sint-Janstraat en de Hoogstraat, dit ter vervanging van een ouder dat voor het eerst vermeld wordt in 1372 doch waarvan de ligging niet gekend is. Ondanks deze poging om de economische recessie te boven te komen, wordt, zoals overal in Vlaanderen, de wolweverij vervangen door de vlasteelt en de linnenweverij, die sinds de 14de eeuw op vele plaatsen in de kasselrij ingang heeft gevonden. Tielt fungeert in deze periode als bevoorradingscentrum voor de linnenweverij in het Mandelgebied; de vlas- en garenmarkt ontwikkelt zich tot één der belangrijkste uit de streek. Op de hoek van de Vijverstraat en de Hoogstraat ligt de "Meulevyver" of "Stedevyver", waar het laken gewassen wordt en aan de "ramen" gespannen wordt om te drogen en te bleken (cf. Rameplein).

Na aanhechting in 1390 van de "Kromme Wal", een deel van de heerlijkheid Willecommen dat zich uitstrekt tussen de Poekebeek, de Bruggestraat en de Krommewalstraat, vertoont het schependom een gr.m. vierkante plattegrond doorsneden door de noordzuid-as Bruggestraat - Kortrijkstraat, mogelijk teruggaand op een oude doorgangsroute, en de oostwest-as Sint-Janstraat - Ieperstraat die de cuestas volgt, met op het kruispunt de (Hoog-)Markt en de Sint-Pieterskerk. De namen van de straten die naar de Markt leiden - op dat ogenblik niet veel meer dan een plaatselijke verbreding van de genoemde wegen - duiden aan dat die plaats een belangrijk knooppunt is. Stadsrekeningen tonen aan dat de straten verhard zijn met veldstenen, vanaf de 15de eeuw met kasseistenen. De vermelding van een Driesstraat (1420) zou kunnen wijzen op het bestaan van een graasweide in gemeenschapsbezit. Uit het register van de verbeurdverklaring van de slag van Westrozebeke kan evenwel opgemaakt worden dat Tielt op het einde van de 14de eeuw nog een erg landelijk uitzicht vertoont met een groot aantal hofsteden verspreid rond een klein aantal straten.

15de eeuw

Tielt geniet in de 15de eeuw inmiddels van een zekere vermaardheid, cf. o.m. de prominente aanduiding op een kaart van Vlaanderen die een anoniem Italiaans koopman in 1452 in zijn "Kroniek van de graven van Vlaanderen" tekent. Een haardtelling in 1469 telt 313 haarden, wat wijst op ca. 1.500 inwoners.

Enkele jaarrekeningen verwijzen naar de kosten voor het onderhoud van de verschillende vijvers aangelegd in Tielt-binnen ten behoeve van de ambachten en als permanente waterreserve (o.m. bluswater). Tegen 1406 is de halle herbouwd met op de verdieping een schepenkamer die vanaf 1418 via een bordes bereikbaar is.

De onversterkte stad heeft echter in deze eeuw herhaaldelijk af te rekenen met plundertochten en verwoestingen. Een eerste maal in 1452 door het leger van Filips de Goede, een jaar later door de Gentse "Groententers" die tegen de Bourgondische hertog in opstand gekomen zijn. Door dit oorlogsgeweld branden de hallen en het hospitaal uit en worden o.m. de Sint-Pieterskerk, één van de Stoktmolens en de Stedemolen verwoest. Bij de herstellingswerken in o.m. 1466-1468 krijgt het belfort een campanilevormige bekroning. In 1491 kent de stad opnieuw een gewelddadig optreden door de Gentenaars, die o.m. de economische positie van opkomende steden in hun hinterland willen doen verzwakken. Hierbij worden opnieuw de hallen en ditmaal ook het belfort geteisterd, net als het Tieltse beginnhof aan de Bruggestraat dat definitief verdwijnt, waarna de Grauwe Zusters in 1494 hun intrek nemen in de gebouwen.

In de loop van de 15de eeuw bloeit het reeds tijdens de vorige eeuw opgekomen corporatieve ambachtskader en gildenwezen. De broederschappen van Sint-Jacob, Sint-Elooi en Sint-Catharina zijn religieuze verenigingen die grotendeels samenvallen met de toenmalige ambachten in Tielt. De schuttersgilde van Sint-Sebastiaan (handboog) en deze van Sint-Joris (voetboog), die sinds 1409 haar schietbaan en gildehuis heeft aan de zuidzijde van de Hoogstraat, laten zich opmerken bij verschillende militaire operaties. In 1429 bevestigt Filips de Goede de oude voorrechten van de stadsmilities, doch beperkt tegelijk hun bewapening en ledenaantal. Ook de Tieltse rederijders verenigen zich in een gilde die in 1462 met nieuwe statuten als vrije stadsgilde erkend wordt.

16de eeuw

De oudste beschrijving van de stadsgrenzen dateert uit 1501, opgetekend door griffier Paschasius Nemegheer en gekopieerd door deken Jan De Mol in het "Register van het Kerkegoed" in 1613. Op Tielt-buiten strekken zich gronden uit die ressorteren onder diverse heerlijkheden, o.m. "Ayshove", "Boonis", "Gruuthuuse", "Haeghe", het "Hauweelse", het "Leynse", het "Roosebeekse", "Tomme", het "Praetse" en "Westacker". De groei van de stadseconomie tijdens het tweede kwart van de 16de eeuw gaat gepaard met een toename van het inwonersaantal tot ca. 2.000-2.500 inwoners in het midden van de eeuw. Omwille van plaatsgebrek wordt na goedkeuring door Keizer Karel in 1550 het Stoktgebied ten zuiden van de stad bij het schependom gevoegd, samen met enkele losse gebiedsdelen in het oosten. De vierkante stadsplattegrond blijft gr.m. behouden evenwel met grillig oostelijk begrenzingpatroon. De toegangswegen tot de stad blijven tot in het midden van de 16de eeuw met "balies" afgebakend, een soort slagbomen geplaatst op het einde van de Kortrijkstraat,

leperstraat, Bruggestraat, Sint-Janstraat, Hoogstraat en op het Hulstplein. Gelet op de toenemende linnenhandel tussen Tielt, Deinze en Gent verleent Filips II in 1568 een octrooi waarbij de stad de toelating krijgt een nieuwe oostelijke toegangsweg aan te leggen ter vervanging van een eeuwenoude verbindingsweg in Tielt-buiten met verloop over de rug van de Rikegemkouter en verder over Ruiselede, de nieuwe "Gentse (Heir-) Weg" (huidige Beneluxlaan en Kanegemstraat).

Door haar centrale ligging slaagt de stad er in om zich in de loop van de 16de eeuw te profileren als een marktcentrum voor de regionale linnennijverheid. De overgang van wol- naar linnenweverij blijft zich doorzetten; bovendien wordt steeds meer het accent van de weefnijverheid verschoven naar de productie van vlas en het bleken en verhandelen van het lijnwaad. Terwijl in Tielt steeds meer kooplieden uit Antwerpen, Gent, Roeselare en Izegem verschijnen, helpen enkele Tieltsse linnenhandelaars zoals Lodewijk Simoens, Laureins Pantyn of de gebroeders Vande Keere ook in het nabije Deinze een lijnwaadmarkt te stichten. Vanaf 1555 gaat de lijnwaadnijverheid echter stagneren. Ofschoon de blekerij aan de Vijverstraat in onbruik raakt, krijgt de stad in 1565 van Filips II nog een octrooi voor een lening om een nieuwe blekerij te bouwen op de Stoktheide, Tielts eerste "industriezone" waar zich naast vier molens ook vier steenovens bevinden, door de stad gebouwd in het begin van de 15de eeuw. De verhoopde economische heropleving blijft echter uit door o.m. de godsdiensttroebelen in het laatste kwart van de 16de eeuw.

Bij de oprichting van de nieuwe bisdommen in de Verenigde Provinciën in 1559 wordt het decanaat Tielt opgericht dat verschillende territoriale uitbreidingen kent en vanaf 1568 behoort tot het bisdom Gent.

Twintigste penningkohieren uit 1571, een belasting geïnd op bezit of gebruik van onroerend goed, geven een beeld van het uitzicht van Tielt in de tweede helft van de 16de eeuw. De vele nog onbehuiste percelen en de talrijke schuren, stallen en boomgaarden duiden op het nog erg agrarisch karakter van Tielt-binnen. Slechts twee weefhuizen worden opgetekend, m.n. in de leperstraat en in de Kortrijkstraat, wat erop wijst dat deze huisnijverheid in de 16de eeuw nagenoeg onbestaand is. Wel zijn er sporen van andere nijverheden, o.m. een smidse, een grote en kleine baksteenoven, enkele winkels, zes herbergen, vijf brouwerijen en drie bakkerijen. Tevens zijn er nog twee schuttershoven en een kaatsbaan. Op het einde van de 16de eeuw is er een hoge maalactiviteit cf. de aanwezigheid van negen molens op Tielts grondgebied, m.n. vier graanmolens, vier oliemolens en één van het gemengde type.

Tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) krijgt de streek rond Tielt het hard te verduren. Tussen 1579 en 1584 wordt Tielt herhaaldelijk door de "Malcontenten" en Spaanse garnizoenen geteisterd en in 1587 maken de vrijbuiters van Sluis de streek onveilig. In 1579 wordt de stad in de as gelegd waarbij o.m. de Sint-Pieterskerk, de twee pastorieën, de schepenkamer en de hallentoren, de kapel van het voormalige begijnhof, het klooster van de Grauwe Zusters, het hospitaal en de rosmolen bij de Stedemolen in puin liggen. De halle wordt in 1587 door Sluizenaars en Duitse huurlingen andermaal geplunderd, waarbij de schepenkamer in onbruik raakt. Het vleeshuis komt leeg te staan en zal zijn oorspronkelijke functie nooit meer terugkrijgen. De bevolking wijkt uit en de meeste schepenen zoeken een veilig onderkomen in Brugge. Er wordt wel een burgerwacht aangesteld en de stad wordt versterkt met een houten schutting en een soort fort op het kerkhof naast de Sint-Pieterskerk. De lokale economie heeft te lijden onder de crisis, waardoor o.m. de vlas- en

garenaccijns terugvallen en de graanprijzen het hoogste peil bereiken in 1586-1587. Na het oorlogsgeweld heeft de streek nog te kampen met epidemieën (o.m. pest), hongersnood, heksenwaan en vrijbuitelij. Ofschoon reeds in oudere bronnen vermeld, wordt de oprichting van de "Stoktkapel" (huidige Oude Stationstraat) vaak in verband gebracht met een pestepidemie in 1603 waarbij een Spaanse edelman de kapel laat oprichten omwille van behouden terugkeer; vermoedelijk wordt ze echter herbouwd na de godsdiensttroebelen.

Onder druk van de Gentse "Calvinistische Republiek" krijgt het calvinisme van 1578 tot 1581 in Tielt en omgeving een bevoorrechte positie, met in 1579 zelfs een overwegend calvinistische schepenvank. Heel wat Tieltse linnenwevers en blekers die zich tot het protestantisme hebben bekeerd, dienen de stad te verlaten en elders een nieuwe nijverheid te stichten, o.m. in Wervik en Ieper. Nadat de crisis over haar hoogtepunt heen is, telt Tielt 1.500 à 2.000 inwoners. De stad begint aan een langzaam herstel en wederopbouw.

17de eeuw

De wederopbouw van de stad komt pas goed op gang tijdens het Twaalfjarig Bestand (1609-1621). Jan De Mol, telg uit een adellijke familie, wordt in 1613 tot pastoor en in 1616 tot deken aangesteld; hij zal een stimulerende rol spelen bij de heropbloei van het sociale en religieuze leven. Tijdens de Dertigjarige Oorlog (1616-1648), de laatste fase van de Tachtigjarige Oorlog, trekken opnieuw huurlingenlegers door Tielt. In 1645 teisteren verscheidene compagnieën van het Spaanse leger Tielt en omstreken. Ze worden teruggedreven door Franse troepen die onder leiding van luitenant-generaal Gassion de stad binnenvallen en de Sint-Pieterskerk, de schepenvank, het voormalige vleeshuis en een zestigtal huizen in de as leggen. Twee jaar later stort de toren van de kerk in. Tevens plundering van de kloosters van de Minderbroeders, de Alexianen en de Grauwe Zusters-Penitenten, vernieling van de gewassen op de akkers en brandstichting in de graanschuren op Tielt-buiten. Twee jaar later keert de Spaanse infanterie onder het bevel van de hertog van Lotharingen terug en steekt nog enkele huizen in de Kortrijkstraat in brand. In het tweede kwart van de 17de eeuw woeden nieuwe pestepidemieën door de stad, waarbij een groot deel van de bevolking omkomt en velen de stad uitvluchten. Het stadsbestuur vaardigt een pestreglement uit en richt in de Zandwijk langs de Kortrijkstraat een groot pand en dertien kleine woningen opgetrokken in U-vorm in als pesthuisjes, ook gekend als "de Kluize".

Niettegenstaande de herhaalde opflakkingen van de oorlog tussen de Zuidelijke Nederlanden en Frankrijk, met o.m. bezetting van Tielt door de Fransen in 1658, zijn er in de tweede helft van de 17de eeuw tekenen van herstel en bevolkingsaangroei met als hoogste bevolkingscijfer ca. 4.600 inwoners.

Het kapittel van Harelbeke geeft in 1613 landmeter Lodewijk of Loys De Bersacques (ca. 1586-1646) de opdracht het kerngebied van het schependom in kaart te brengen, dit zijn de percelen tussen de Markt en de Poekebeek gelegen in de z.g. "Quaede Acker" waar dit kapittel tiendrecht heeft. Dit plan van 1616 is de oudste figuratieve weergave van een deel van de Tieltse binnenstad, met afbeelding van o.m. het "susterhuys" in de Brug(ge)straat, het hospitaal van de Alexianen, het belfort met de halle, zonder bedaking na de vernielingen op het einde van de 16de eeuw, de fontein op het marktplein en de nog schaars bebouwde percelen aan de noordkant.

Op basis van deze opmetingen stellen de "gesworen prysers" Vincent Bagghaert en Jan De Caigny tussen 1621 en 1645 de eerste landboeken van Tielt-binnen en Tielt-buiten samen als basis voor de berekening van de grondbelasting of "prijsij". Dat van Tielt-binnen is geïllustreerd aan de hand van deelkaartjes. Het grondgebied van het schependom wordt in tien "cercken" kloksgewijs rond het marktplein verdeeld: "Kerckencerc", "Huvettercerc", "Poldercerc", "Noordoostcerc", "Oostcerc", "Raemcerc", "Gruythofcerc", "Hulstcerc", "Recollectencerc" en "Cerc van het Stockt". Het betreft de eerste administratieve indeling van het schependom met meting van 368 al dan niet bebouwde percelen in Tielt-binnen en vermelding van ligging, eigenaar en geschatte "kadastrale" waarde; 280 huizen zijn in gebruik. Er is ook de aanzet van oostwaartse stadsuitbreiding, waar een aantal niet-aaneengesloten gronden langs de toenmalige Gentse Heirweg sinds het midden van de 16de eeuw gevoegd zijn bij het stadsgebied. Tevens zijn er verwijzingen naar de economische activiteit binnen de stad, met o.m. vermelding van volders, laken-, vee- en graanhandelaars, vleeshouwers, smeden, brouwers, zoutzieders, leerlooiers en pottenbakkers. In het landboek van Tielt-buiten wordt vaak eveneens de feodale aanhorigheid van de percelen vermeld.

De kopergravure van 1635, eveneens van De Bersacques, opgenomen in "Flandria Illustrata" van Antoon Sanderus (1641-1644), vervolledigt het 16de-eeuwse iconografisch bronnenmateriaal van de stad. Langsheen de as Ieperstraat - Hoogmarkt - Markt - Sint-Janstraat wordt rijbebouwing van zowel breed- als diephuizen van twee bouwlagen weergegeven; eenlaagsbebouwing van vnl. diephuizen komt voor in de Hoogstraat, Nieuwstraat en Kortrijkstraat. In de Bruggestraat bevindt zich te midden van de eenlagige bebouwing een brouwerij. De hoek Ieperstraat - Kortrijkstraat ligt zuidelijker dan de huidige toestand zodat de ruimte ten zuiden van de Sint-Pieterskerk bij de Hoogmarkt aansluit en afgezoomd is door imposante woonhuizen. Rame en Hulst zijn nog geen duidelijk afgebakende pleinen. Niettemin geven de vele omhaagde, onbebouwde percelen, de boomgaarden en de weilanden die reiken tot aan het centrum, Tielt-binnen nog steeds een landelijk uitzicht. In 1641 beeldt Lodewijk De Bersacques de hele kasselrij Kortrijk af, waarop het Tieltsse stadscentrum eerder schematisch is weergegeven met stervormig patroon van de grote assen vanaf het marktplein. In het buitengebied worden o.m. de belangrijkste hofsteden weergegeven. Deken Jan De Mol maakt in 1645 een nieuwe versie van het landboek van Tielt-binnen, Willem De Caigny in 1652 van Tielt-buiten. Griffier Jan Van Zantvoorde en stadspensionaris Paulus Vande Waetere maken in 1650 een nieuwe kopie van de "Privileges" van de stad na vernietiging door de Fransen van de eerste versie van het "Compendium" in 1645.

18de eeuw

Na de Spaanse Successieoorlog (1702-1713), kent Tielt onder Oostenrijks bewind een periode van relatieve rust en vooruitgang gekenmerkt door demografische expansie, economische ontsluiting en uitbreiding van het wegennet.

Tot het midden van de 18de eeuw is de stad slechts via enkele landwegen bereikbaar. In 1751 vraagt men aan de overheid om de Poekebeek, bevaarbaar van Nevele tot aan de Brugse Vaart, te verbreden, zodat platte schuiten ook Tielt kunnen bereiken en om de geplande steenweg Brugge-Kortrijk door de stad te laten lopen. Beide projecten blijven evenwel zonder gevolg o.m. omdat Tielt, dat administratief afhangt van de kasselrij Kortrijk, te veel op Gent zou gericht zijn. De aansluiting van Tielt op de nieuwe steenweg Brugge-Kortrijk (1757-1760) komt er via een aftakking over Pittem,

waardoor de stad uit haar isolement wordt gehaald. De steenweg (huidige Deken Darraslaan - Pittemse Steenweg) sluit aan op de Ieperstraat ter hoogte van de huidige Ontvangerstraat en wordt in 1765 in gebruik genomen. In 1771-1772 wordt dan de kasseiweg Tielt - Deinze aangelegd die aansluit op de reeds bestrate Hoogstraat en de Gentse Heirweg, en in 1774 komt de verbinding Koolskamp - Kruiskalsijde tot stand als onderdeel van de verkeersas Torhout - Pittem - Tielt - Deinze. Hiermee is de ontsluiting van Tielt een feit en raakt de stad uit haar economisch isolement, o.m. door de verordening van keizerin Maria-Theresia om in 1777 een postdienst te regelen voor de nieuw bestrate wegen. Ook de verbindingswegen met de nabijgelegen dorpen worden tijdens de tweede helft van de 18de eeuw verbeterd.

De kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden door graaf Joseph-Jean de Ferraris (1770-1778) geeft de ligging van de stad op de uitgestrekte cuestarug weer met steeds meer aaneengesloten bebouwing in de binnenstad, ofschoon het landelijk karakter behouden blijft cf. de omgevende graslanden, boomgaarden en moestuinen te midden van het oud-cultuurlandschap gekenmerkt door kouters, beekvalleien, talrijke houtkanten en bosrestanten.

Het bevolkingscijfer gaat in de loop van de 18de eeuw stelselmatig omhoog : 4.696 inwoners in 1707 en 5.562 in 1765. Enkel de graancrisis van 1740 en het Frans-Oostenrijkse oorlogsgeweld zorgen voor enige stagnatie in de economie en demografie. In het laatste kwart van de 18de eeuw kent de stad de grootste demografische expansie uit haar geschiedenis met 8.295 inwoners in 1786 en 10.238 in 1796. Naast de landbouw wordt de weefnijverheid de belangrijkste economische activiteit, ook andere traditionele economische bedrijvigheden worden steeds vaker op een ruimere schaal beoefend.

Tijdens de Oostenrijkse Successieoorlog verschijnen in 1795 Franse troepen in Tielt, waarbij heel wat inwoners de stad ontvluchten. Kort daarop gebeurt opnieuw de inname door het Oostenrijkse leger dat een zestal weken in de stad bivakkeert. Tijdens inspectie van de troepen overnacht de Oostenrijkse keizer Frans II in het huis van Petrus Delcambe, griffier van Gruuthuse, in de Nieuwstraat (*nr. 7) waar het legerhoofdkwartier is gevestigd. Na enkele dagen verlaten de Oostenrijkse troepen de stad die opnieuw wordt ingenomen door de Fransen.

Na de inlijving van onze gewesten bij Frankrijk op 1 oktober 1795 vervalt de traditionele tweedeling Tielt-binnen en Tielt-buiten. De stad wordt kantonhoofdplaats van één der vier arrondissementen van het Leiedepartement. Het grondgebied, inclusief de huidige deelgemeente Schuiferskapelle, wordt vanaf 1798 ingedeeld in tien secties of wijken, aangeduid met letters.

19de eeuw

Onder Frans bewind tekent zich een ruime afzetmarkt af voor de landbouw en vnl. voor de lijnwaadproductie. Enkele leerlooierijen kennen in het begin van de eeuw een schaalvergroting en leggen de basis voor de latere Tieltsse schoennijverheid. De huisnijverheid neemt een steeds belangrijkere plaats in als bijkomende inkomstenbron, dit in tegenstelling tot de landbouw die geënt blijft op de traditionele productiemethodes. De zandleembodem laat intensieve tarwe-, rogge- en

aardappelteelt toe, terwijl de ondergrondse watervoorraden benut worden voor de exploitatie van brouwerijen en steenbakkerijen. Tijdens de 19de eeuw verrijzen in de binnenstad nog een aantal windmolens, o.m. langs de Sint-Janstraat, Deken Darraslaan, Felix D'hoopstraat en Kasteelstraat; de meeste ervan verdwijnen echter op het einde van de eeuw of worden omgebouwd tot of opgenomen in modernere maalderijen. In deze eeuw worden ook talrijke landarbeiderswoningen opgetrokken, zowel in de nabijheid van het stadscentrum als in het omliggende landelijke gebied.

In de Hollandse periode (1815-1830) fungeert Tielt als hoofdplaats van een 17 gemeenten tellend district. In 1834 wordt het bisdom Brugge opnieuw opgericht, dat vanaf dan het 26 kerken tellende decanaat Tielt omvat. In 1847 wordt van de moederparochie Sint-Pieters de parochie van Schuiferskapelle afgesplitst, dat in 1862 ook een zelfstandige gemeente wordt.

De verzadigingsverschijnselen van de lijnwaadmarkt tekenen zich steeds duidelijker af, waardoor in de jaren 1830-1840 de economische toestand precair wordt. Samen met enkele opeenvolgende misoogsten van aardappelen en rogge leidt dit tot stijgende voedsel- en grondstofprijzen en veralgemeend pauperisme. De crisis bereikt een hoogtepunt in 1845 met als nasleep een tyfusedemie waardoor de bevolking van 12.506 inwoners in 1840 terugvalt tot 10.831 in 1855. De toename gebeurt pas opnieuw vanaf ca. 1890. Ofschoon in de eerste helft van de 19de eeuw kant- of weefscholen worden opgericht, o.m. aan de kruising van de Abeelstraat en de Wittestraat, aan de Poelberg en aan de Ieperstraat, wordt de Tieltsse linnenmarkt structureel ondermijnd door o.m. het wegvallen van de buitenlandse afzetgebieden en de concurrentie van Russisch vlas.

20ste eeuw

In tegenstelling tot nabijgelegen steden als Kortrijk en Roeselare, zal Tielt pas rond de eeuwwisseling overgaan tot industrialisatie, waarbij de traditionele huisnijverheid wordt verdrongen door gemechaniseerde productie. Zo wordt o.m. in 1903 door Joseph Waelkens aan de Beernegemstraat de grootste gespecialiseerde linnen- en katoenweverij van Tielt opgericht die in West-Vlaanderen een zeer grote faam verwerft; ook aan o.m. de Bedevaartstraat en de huidige Kasteelstraat worden mechanische weverijen gebouwd. Naast de textielproductie wordt Tielt tevens een centrum van gemechaniseerde schoennijverheid. De mechanisch aangestuurde bedrijven vestigen zich in de nabijheid van het vernieuwde spoorwegstation waar, dankzij de stoom- en paardentram, ook steeds meer industriële gewassen (vlas, suikerbiet, tabak, cichorei) uit de omliggende gemeenten worden aangevoerd. Het omgevende oud-cultuurlandschap met meersen en bosrestanten vervaagt door bijna volledige ontbossing van het grondgebied in de loop van de 20ste eeuw. Tevens worden heel wat kleine akkerlanden omgezet in graslanden en verdwijnen o.m. hagen en houtkanten. De open kouterarealen blijven evenwel goed bewaard.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt Tielt door zijn gunstige ligging hoofdstad van het z.g. "Etappengebied der 4e Armee", dit is het bezette België ten westen van de Schelde. Het hoofdkwartier van het vierde Duitse leger en het opperbevel van de Duitse troepen aan de IJzer bevinden zich in de stad, m.n. in het herenhuis van brouwer en schepen - later burgemeester - René Colle in de Hoogstraat (nr. 26); vele huizen in deze straat worden herbestemd tot bureaus voor de bezetter. De Tieltsse "Kommandantur" bevindt zich aanvankelijk in de Kortrijkstraat en wordt later overgebracht naar het *huis "Mulle de Terschueren" in de Ieperstraat. Openbare gebouwen worden

ingericht als verpleeginstelling of ontspanningsruimte voor de frontsoldaten, o.m. het rustoord Deken Darras en een deel van het Gildhof als "Feldlazareth" en bioscoop "Oud Thielt" en de congregatiezaal voor meisjes als "Soldaten-Kino". Het H. Familie-instituut doet dienst als "Ludwigkazerne" met o.m. een badinrichting of "Badeanstalt" en burgerlijke gevangenis, terwijl het Hulstplein als "Reitplatz" gebruikt wordt. Ook in het Passionistinenklooster wordt een gevangenis ingericht. Heel wat fabrieksgebouwen worden door de bezetter benut als o.m. herstelplaats voor geschut, magazijn of manege. Aan weerszijde van de Wingensesteenweg wordt een militair vliegveld aangelegd met hangars en houten barakken; ook ter hoogte van de huidige Belgiëlaan bevindt zich een Duits vliegveld. Door bombardementen worden het station en de zuidelijke vleugel van het Gildhof verwoest en is er schade aan o.m. het stadhuis, de kostschool van de Apostolinen in de Ieperstraat en aan de rijkswachtkazerne in de Bruggestraat naast de ingang naar de Lakenmarkt. Tijdens de wederopbouwperiode wordt o.m. een noodstation opgericht en gebeuren herbouwings- (1921-1923) en uitbreidingswerken (1932) aan de kostschool van de Apostolinen.

Door de oorlog is de economische opgang van de Tieltse textiel-, kant- en schoennijverheid gefnuikt, waarbij vooral de laatste zich tijdens het interbellum slechts moeizaam herstelt. In de landbouw gaat men zich gaandeweg meer richten op graanteelt en varkenskweek. De jaren 1927-1928 vormen een periode van opleving met de oprichting van o.m. een stoommelkerij, aanvankelijk in de Vijverstraat en later overgebracht naar de Felix D'hoopstraat, en nieuwe weverijen, o.m. "West-Flandria" in de Wittestraat. In de stijl van de naoorlogse tuinvijken ontstaan enkele nieuwe woonwijken: de wijk "Dertig Zilverlingen" ten zuiden van het station (1924) en de sociale woningen van de "Stedemolenwijk" of "Leiaardsboomwijk" ten westen van het stadscentrum (jaren 1920 tot jaren 1950) door de Tieltse Bouwmaatschappij.

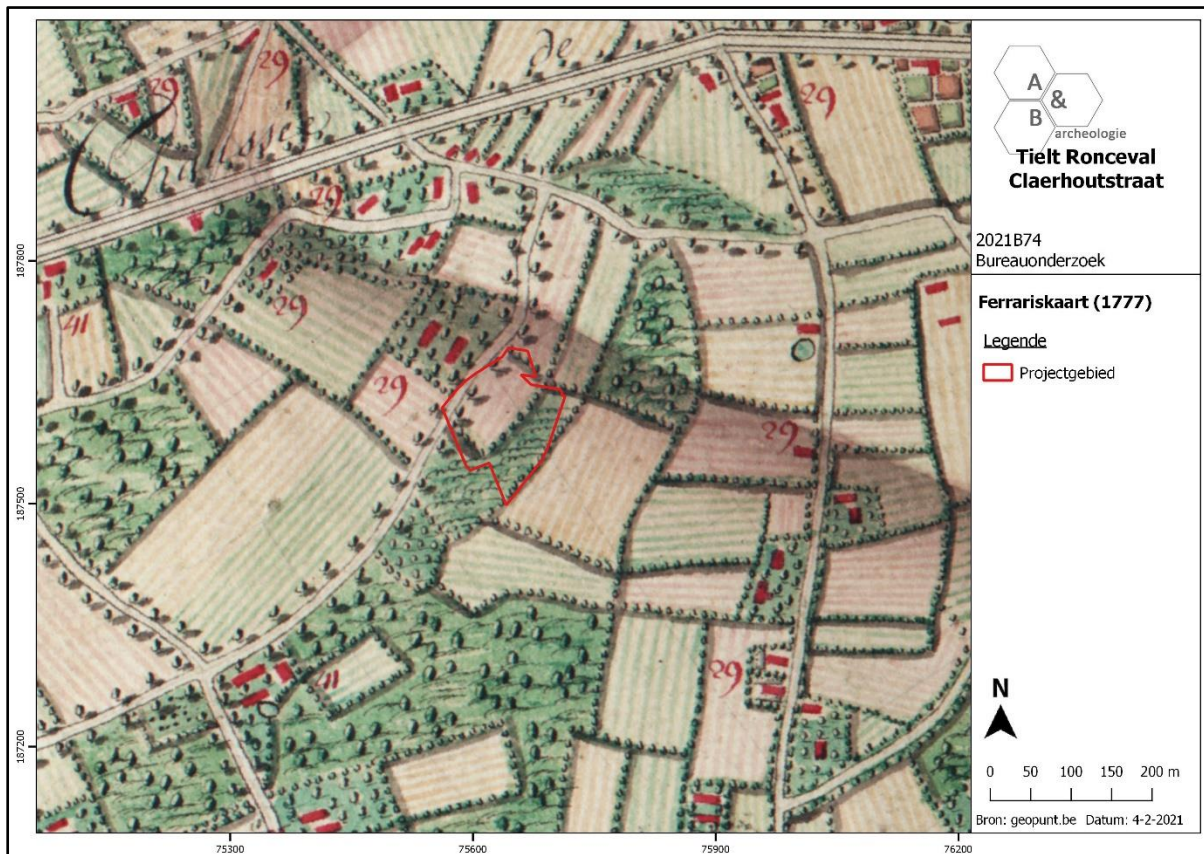
Ondanks de militaire betekenis van Tielt minder belangrijk is, laat ook de Tweede Wereldoorlog zijn sporen na in de stad die meermaals gebombardeerd wordt en bijzonder hevige verwoestingen ondergaat, o.m. bij het bombardement van 26 mei 1940. De bevrijding op 8 september 1944 door de Eerste Poolse Pantserdivisie onder leiding van generaal Stanislaw Maczek zorgt voor een blijvende band met de Poolse bevrijders, cf. o.m. de benaming van het Polenplein en het Generaal Maczekplein, de graven van de Poolse gesneuvelden op het militair kerkhof en de drie gedenksteden in de stad, geplaatst op de locatie waar Poolse militairen sneuvelden. Generaal Maczek krijgt reeds in 1944 het ereburgerschap van de stad en ter zijner ere wordt aan de Markt de "Stanislaspoort" opgetrokken.

Tielt wordt in de naoorlogse periode dé scholenstad bij uitstek in de regio door het historisch gegroeide brede aanbod van onderwijstypes dat in de tweede helft van de 20ste eeuw nog aangevuld wordt. Vanaf de jaren 1960 komt er een stoomversnelling in de stedenbouwkundige ontwikkeling en uitbreiding van het grondgebied. Na de aanleg van de wijken Oude Pittemstraat (1958) en Huffezele (1960) wordt vooral in het laatste kwart van de 20ste eeuw het woonareaal gevoelig uitgebreid met een reeks nieuwe woonwijken en verkavelingen: "Europawijk" (1965-1975), "Hoogserlei" (1967-1974), "Pontstraat-Rozeboom" (1971), "Witte Kave" (1974), "Keidam" (1976), "Koerseplein", op de plaats van de voormalige hippodroom (1978), "Hof te Perremans" (1979), "Hazelaarkouter-Ronceval" (1980), "Dierdonk" (1985), "De Varent" (1993) en "Monteval" (1994).

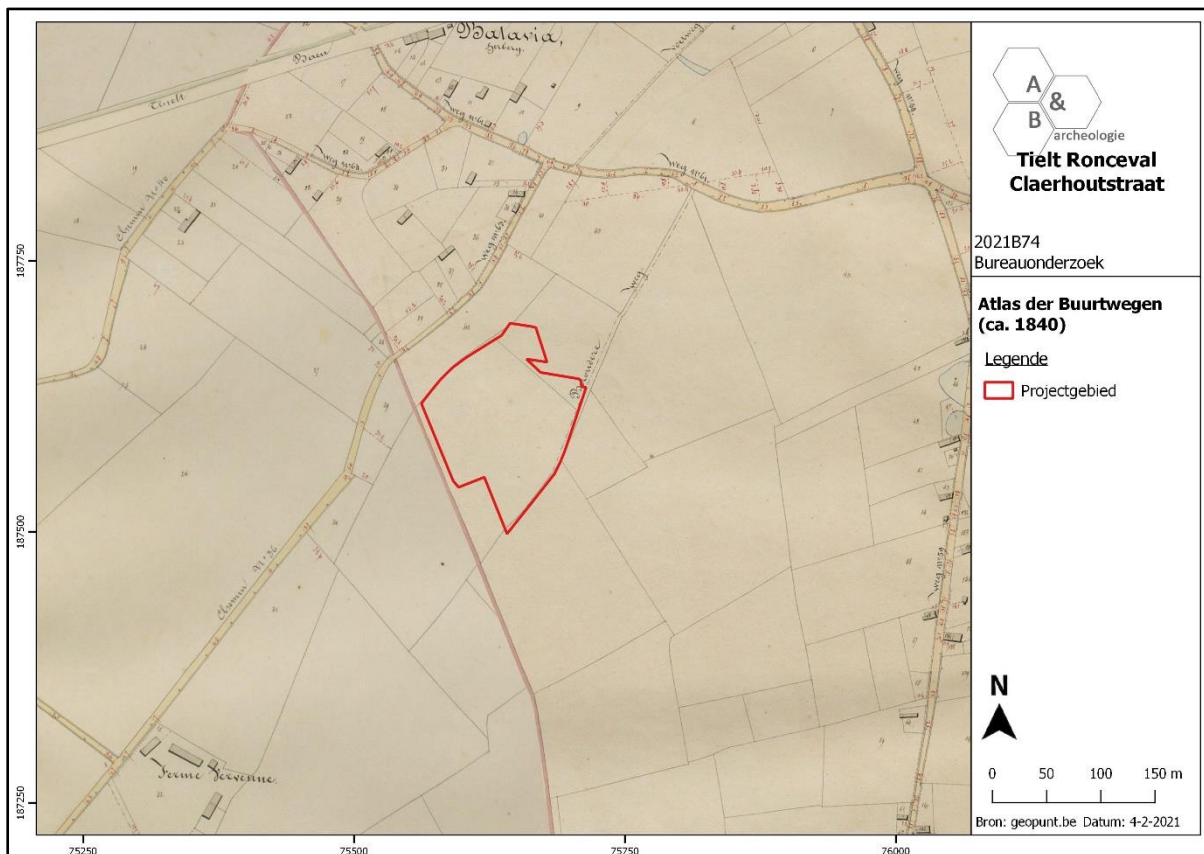
In de periode 1960-1980 is er tevens aandacht voor wegeninfrastructuur, openbaar groen en diverse nutsvoorzieningen. De band van de nijverheid met het station gaat in de naoorlogse periode verloren; het station blijft enkel belangrijk als halte voor de pendelaars en als centrum voor post en telecommunicatie. De aan het Stationsplein gelegen hotels verdwijnen. De aanleg van de industriezones rond het stadscentrum stimuleert de economische bedrijvigheid in en rond de stad, met vnl. de kunststofnijverheid (plastiek, extrusie, schuimrubber, tufting) en confectie- en constructiebedrijven die in het Tieltse een gunstige voedingsbodem vinden. Toch blijven tot op vandaag nog steeds enkele weverijen in werking, alle gelegen ten zuiden van de stationsbuurt. De oudste industriezones zijn "Marialoop" (1961) en "Galgeveld" (1969).

Het "Mobiliteitsplan" (1997, pas ca. 2001 onder definitieve vorm goedgekeurd) en het in 1998 opgestarte "Mercuriusplan" voorzien structurele ingrepen in het stedelijk weefsel om de commerciële, de cultuurhistorische en de woon-werkfuncties te verbinden en te herwaarderen. In 2005 wordt het "Masterplan-Kortrijkstraat" opgemaakt waarbij men opteert het bouwblok gelegen tussen de Kortrijkstraat, de Ieperstraat en de Sint-Michielstraat aantrekkelijker te maken als publieke ruimte met kernversterkende rol voor de ganse historische stadskern. In hetzelfde jaar gebeurt archeologisch onderzoek aan de Markt en het Rameplein. Aan de Markt wijzen vondsten o.m. op Gallo-Romeinse aanwezigheid en op het bestaan van een ondergronds middeleeuws watervoorzieningssysteem met houten leidingen; tevens zijn sporen aangetroffen van de middeleeuwse lakenhalle, van het postmiddeleeuwse schepenhuis en van een ondergrondse betonnen schuilkelder uit de Tweede Wereldoorlog.

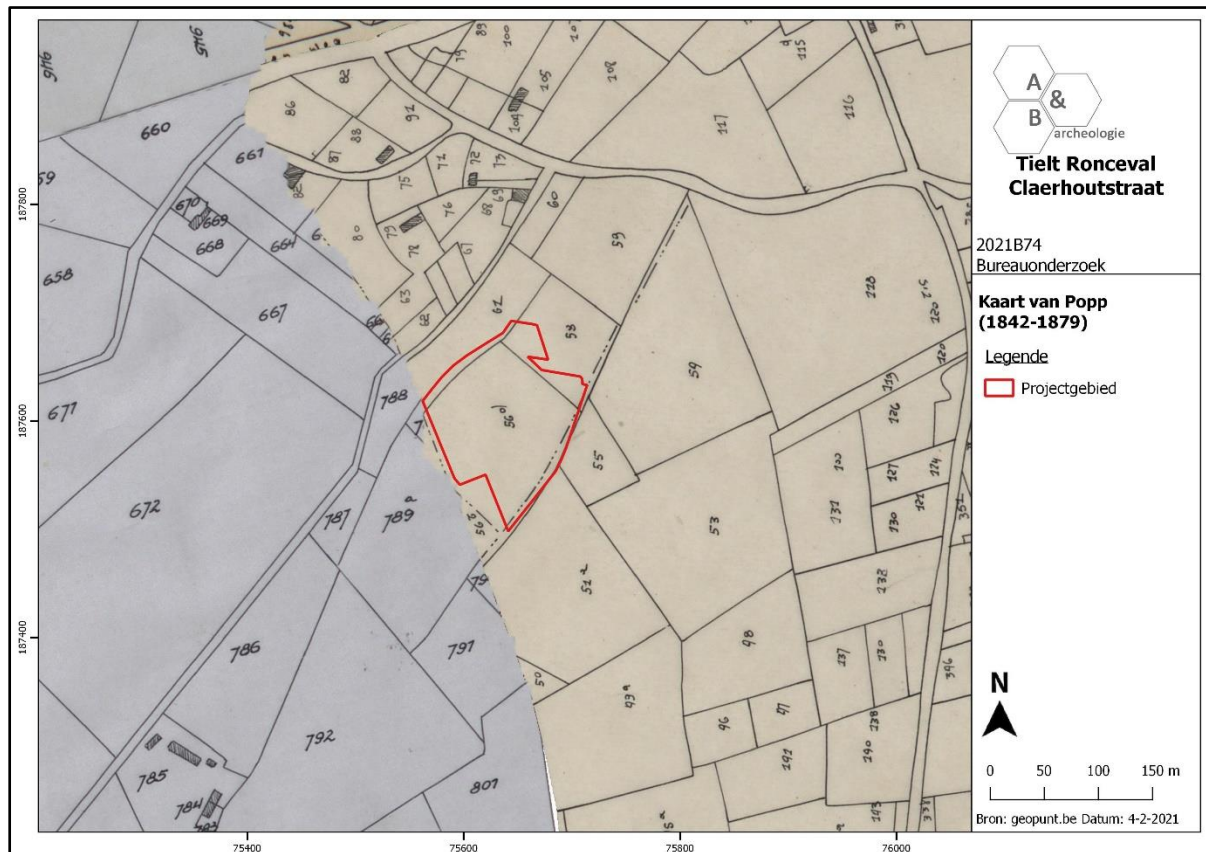
Voor een historische situering van het plangebied is men aangewezen op de cartografische bronnen, waarbij de Ferrariskaart uit ca. 1777 de eerste betrouwbare bron is. De Claerhoutstraat is op deze kaart reeds aanwezig. Het plangebied zelf is onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. Ook in de 19de en 20ste eeuw blijft de functie van het plangebied onveranderd. Langs de zuidoostelijke rand bevindt zich wel een landweg. Pas op de luchtfoto van 1990 is de Ronceval te zien en de woonwijk ten noorden en oosten van het plangebied. In de loop der jaren neemt de bebouwing rondom het plangebied toe, het plangebied zelf blijft onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond.

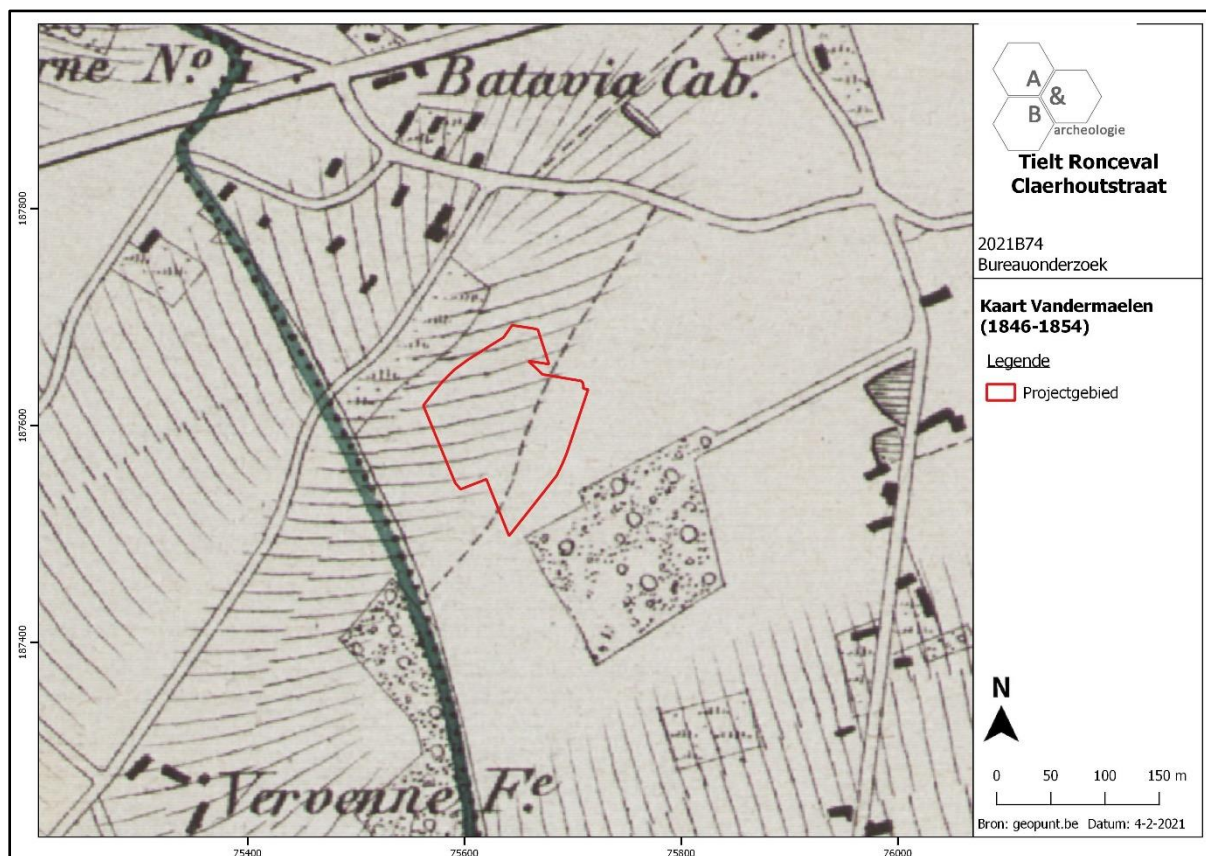
Figuur 21 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

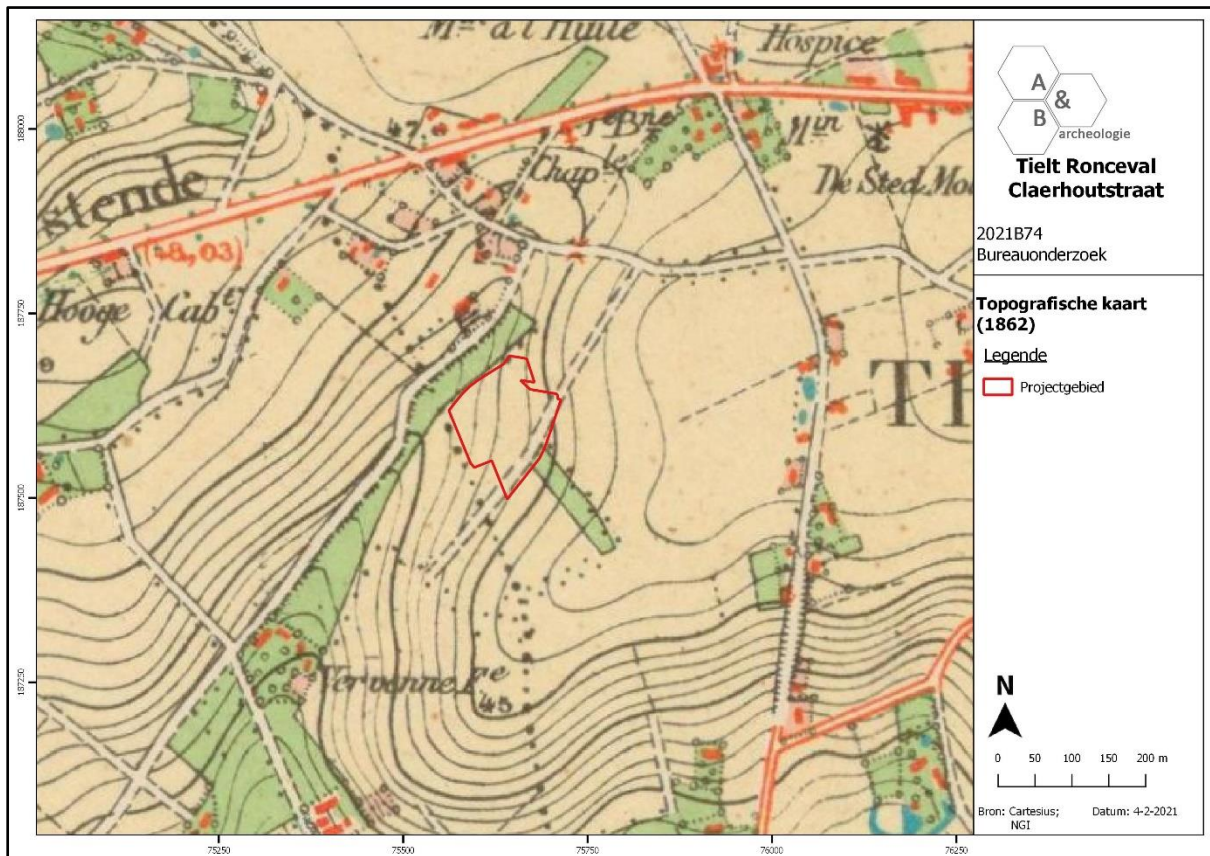
Figuur 22 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

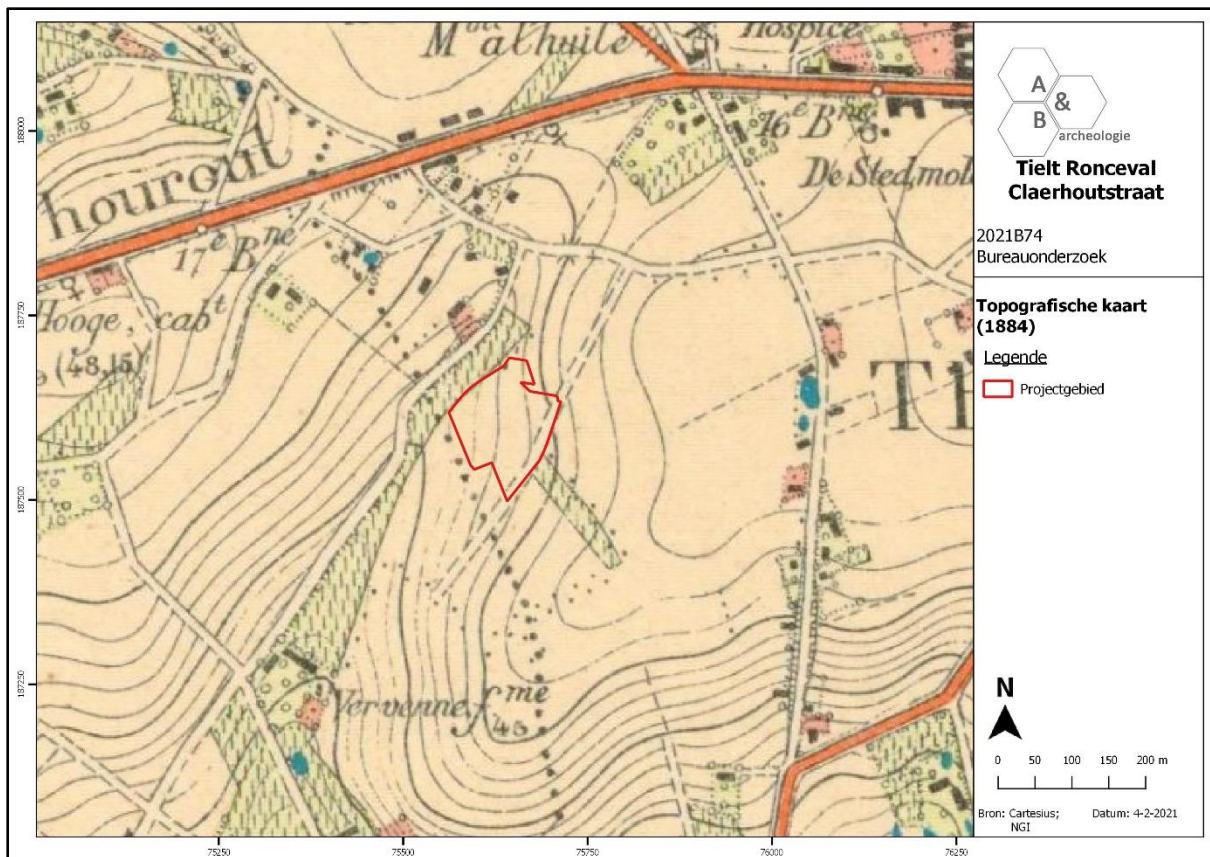
Figuur 23 Uitsnede uit de Poppkaart (bron: geopunt.be).

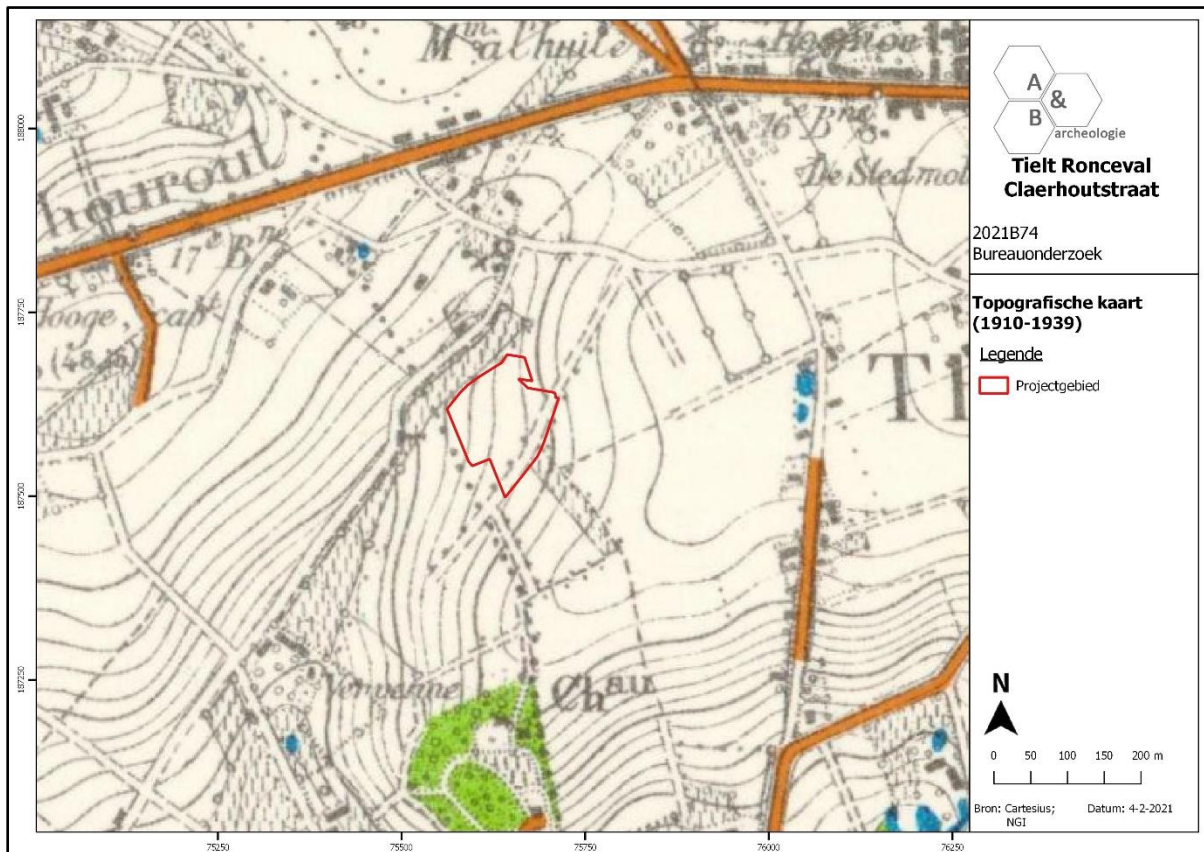
Figuur 24 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).

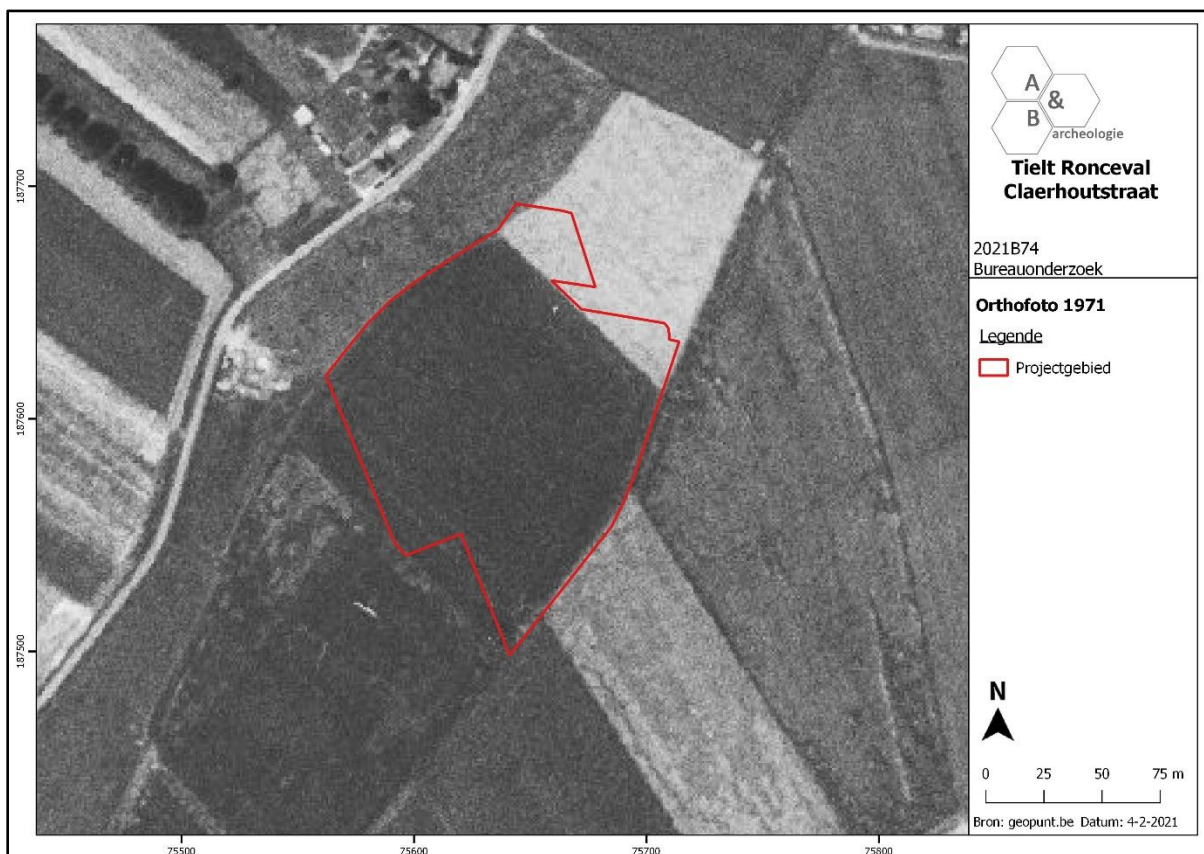
Figuur 25 Uitsnede uit de topografische kaart van 1862 (bron: cartesius.be en NGI).

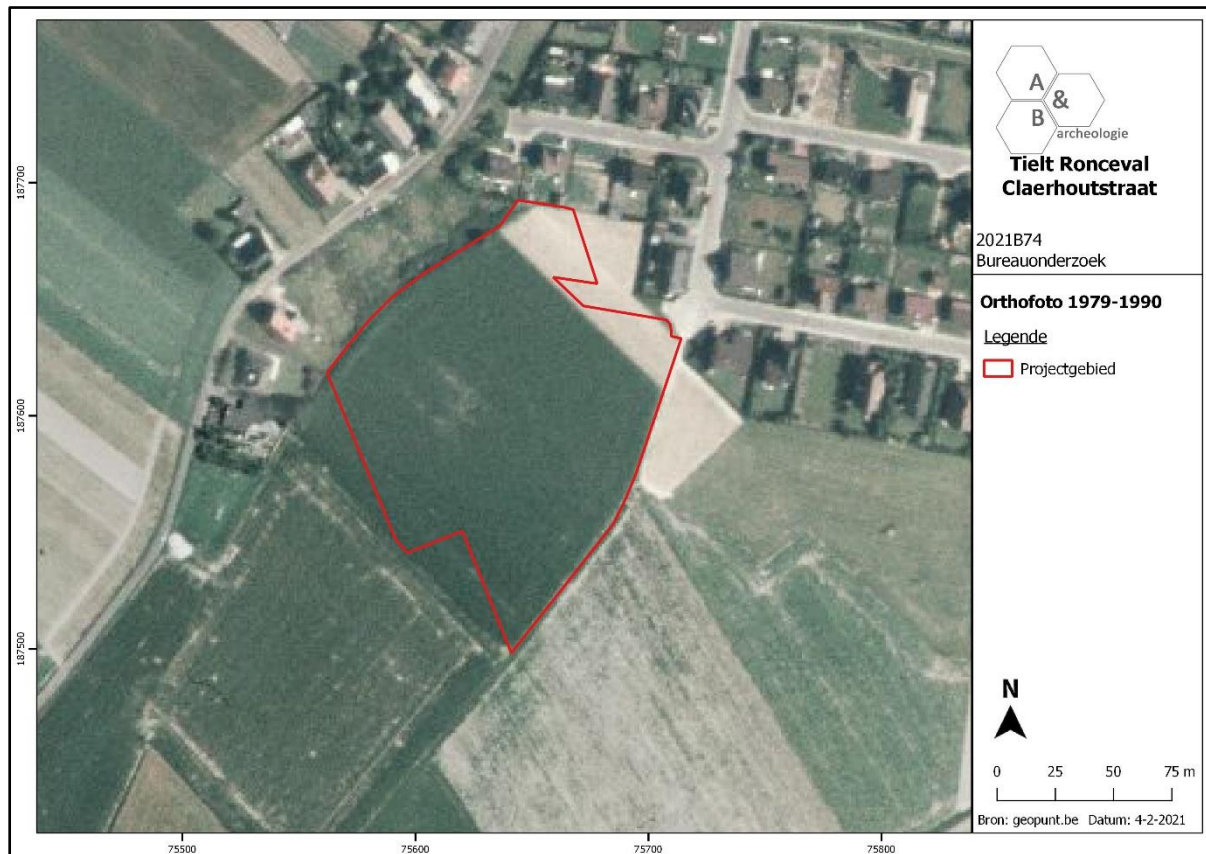
Figuur 26 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be en NGI).

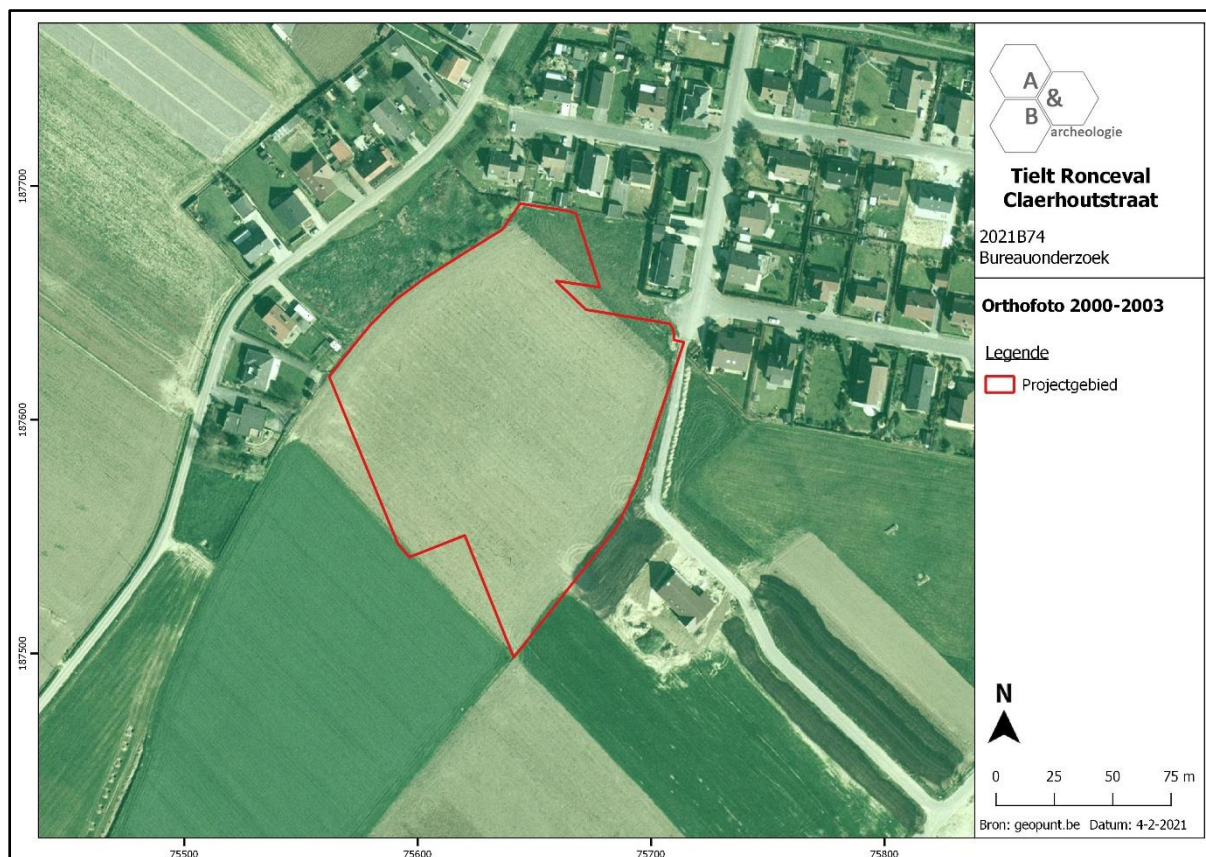
Figuur 27 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910-1939 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 28 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 29 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

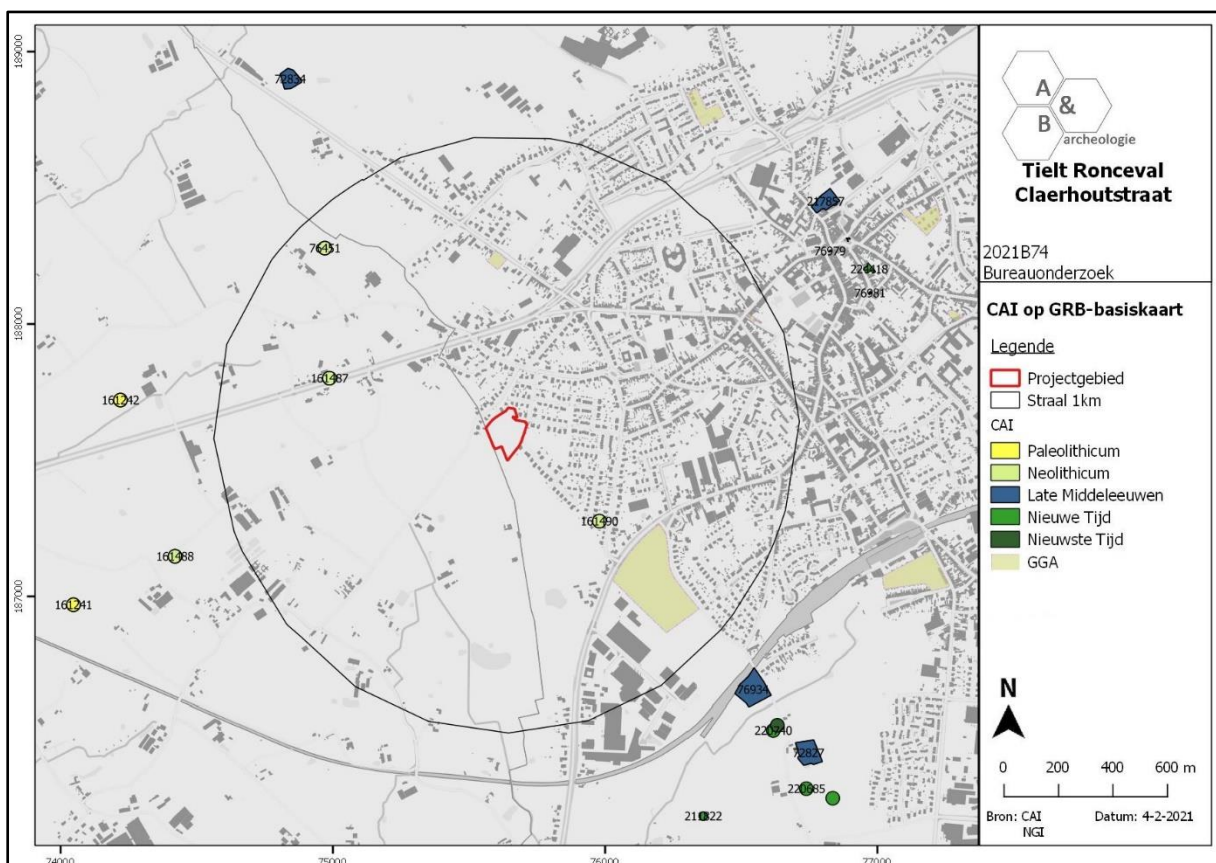
Figuur 30 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris worden in de nabije omgeving van het plangebied amper archeologische sites aangeduid. De meerderheid van de gekende sites zijn indicatoren, weinige ervan zijn reeds archeologisch onderzocht.

- CAI Locatie 161487: lithisch materiaal aangetroffen tijdens een veldkartering, o.a. bladpijlpunt, kleine pijlsnedes, gesteelde pijlpunten met vleugels, gepolijste bijlen, neolithicum
- CAI Locatie 76451: archeologische opgraving begin 1900, één van de 'neolithische nederzettingen' ontdekt na verzamelen van silexmateriaal.
- CAI Locatie 161490: neolithische vindplaats; geen bijkomende specificatie over aantal vondsten of aard van de vondsten.

Langs de Kasteelstraat en Abeelstraat werd recent een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door Monument.⁸ Hierbij werden slechts perceelsgreppels, kuilen en een weg uit de nieuwste tijd en een gracht uit de middeleeuwen aangetroffen.

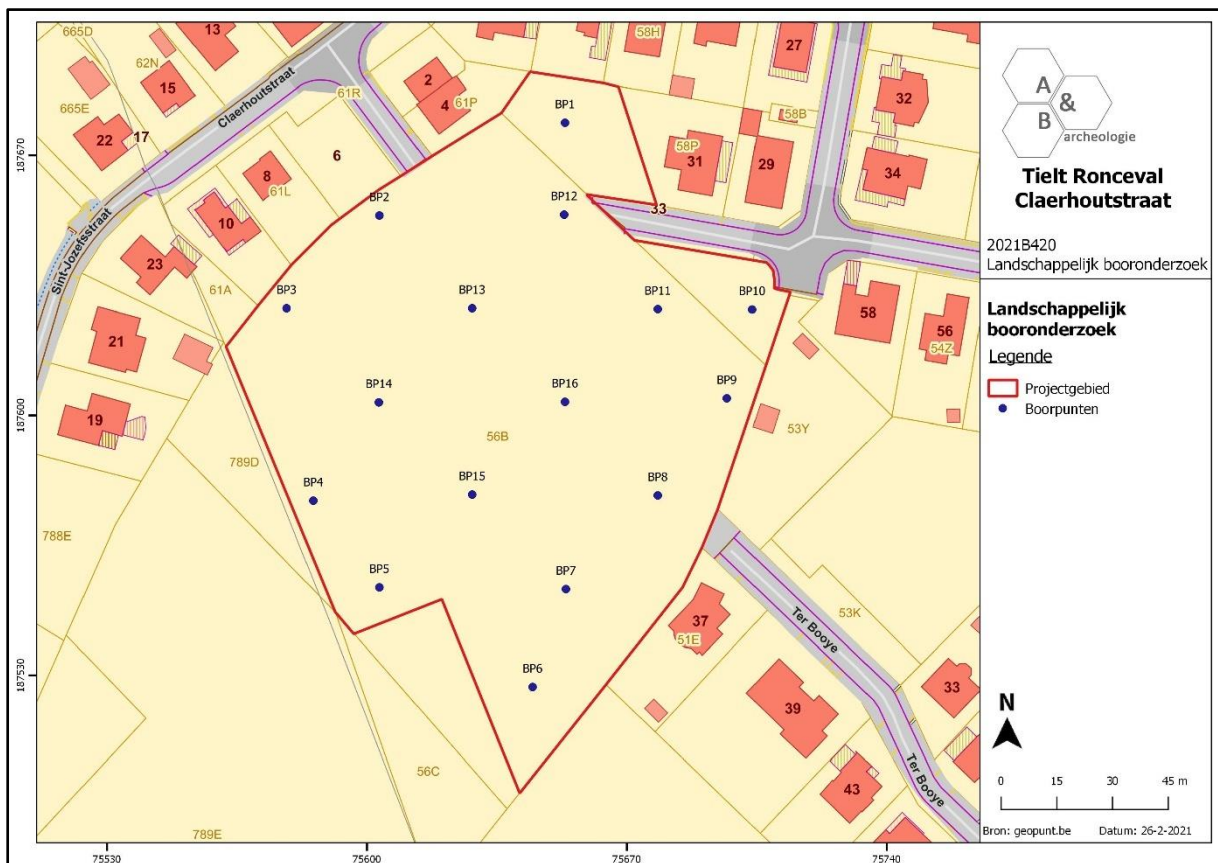
Figuur 31 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

⁸ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/3290>.

3. Landschappelijke boringen

3.1. Beschrijvend gedeelte

Om de verstoringsgraad te controleren, de aardkundige opbouw van het terrein te leren kennen en om het potentieel inzake steentijd te achterhalen werd een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd in een regulier traject. Gezien de oppervlakte van het plangebied ca. 16220m² bedraagt, werden in totaal 16 boringen uitgevoerd (1/1000m²) volgens vier parallelle boorraaien. Het perceel is grotendeels ingenomen als weiland en dus goed onderzoekbaar. De boringen werden handmatig uitgevoerd met een edelmann grondboor met diameter van 7cm. Het booronderzoek werd uitgevoerd op vrijdag 26 februari door Sander Debrabandere (assistent-archeoloog), Paulien Fonteyn (assistent-aardkundige en erkend-archeoloog) en Maarten Bracke (erkend-archeoloog). Op onderstaande figuur wordt het boorplan weergegeven.

Figuur 32 Projectie van de boorpunten op het kadaster (bron: geopunt.be).

3.1.1. Vraagstelling

Volgende onderzoeksvragen kunnen vooropgesteld worden met betrekking tot het landschappelijk booronderzoek:

- Wat is de bodemkundige opbouw van het plangebied?
- Zijn één of meerdere begraven archeologische niveaus aanwezig?
- Zijn er aanwijzingen voor een mogelijke steentijdsite?
- Is een verder verkennend archeologisch booronderzoek nodig? Zo ja, over het volledige plangebied of delen ervan?
- Is een verder proefsleuvenonderzoek nodig? Zo ja, over het volledige plangebied of delen ervan? Moet het vooropgestelde sleuvenplan bijgesteld worden?
- Wat is de verstoringsgraad? Zijn er aanwijzingen dat (een gedeelte van) het terrein zodanig verstoord is, dat er geen archeologische sites meer bewaard kunnen zijn?
- Kan de optie *in situ* behoud gehanteerd worden? Of worden de niveaus bedreigd bij de geplande werkzaamheden?

3.1.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing. Het onderzoek kon worden uitgevoerd onder gunstige omstandigheden.

3.1.3. Werkwijze en strategie

Het landschappelijke booronderzoek werd uitgevoerd om de aardkundige opbouw te onderzoeken, om na te gaan of er een paleobodem aanwezig is en om de verstoringsgraad binnen het plangebied te bepalen. Landschappelijk booronderzoek omvat immers de kartering van de aard, topografie, morfologie en conservering van de ondergrond in functie van een reconstructie van de aardkundige opbouw binnen het projectgebied. Bij het onderzoek werden 16 boringen uitgevoerd met een edelmanboor met diameter van 7cm. De boorpunten zijn ingeplant volgens een verspringend driehoeksgrid.

Om een natuurgetrouwe doorsnede te bekomen van de relevante aanwezige aardkundige eenheden binnen het projectgebied in functie van de vraagstelling werd geboord tot minimum 30cm in de C-horizont. De boorprofielen werden gefotografeerd en beschreven per aardkundige eenheid.

Tijdens het booronderzoek werden geen sporen of vondsten aangetroffen. Bijgevolg is er geen nood aan conservatie. Er werden geen stalen genomen. Het booronderzoek werd uitgevoerd op vrijdag 26 februari door Sander Debrabandere (assistent-archeoloog), Paulien Fonteyn (assistent-aardkundige en erkend-archeoloog) en Maarten Bracke (erkend-archeoloog). Op onderstaande figuur wordt het boorplan weergegeven.

Figuur 33 Sfeerbeeld tijdens het booronderzoek.

3.2. Assessment

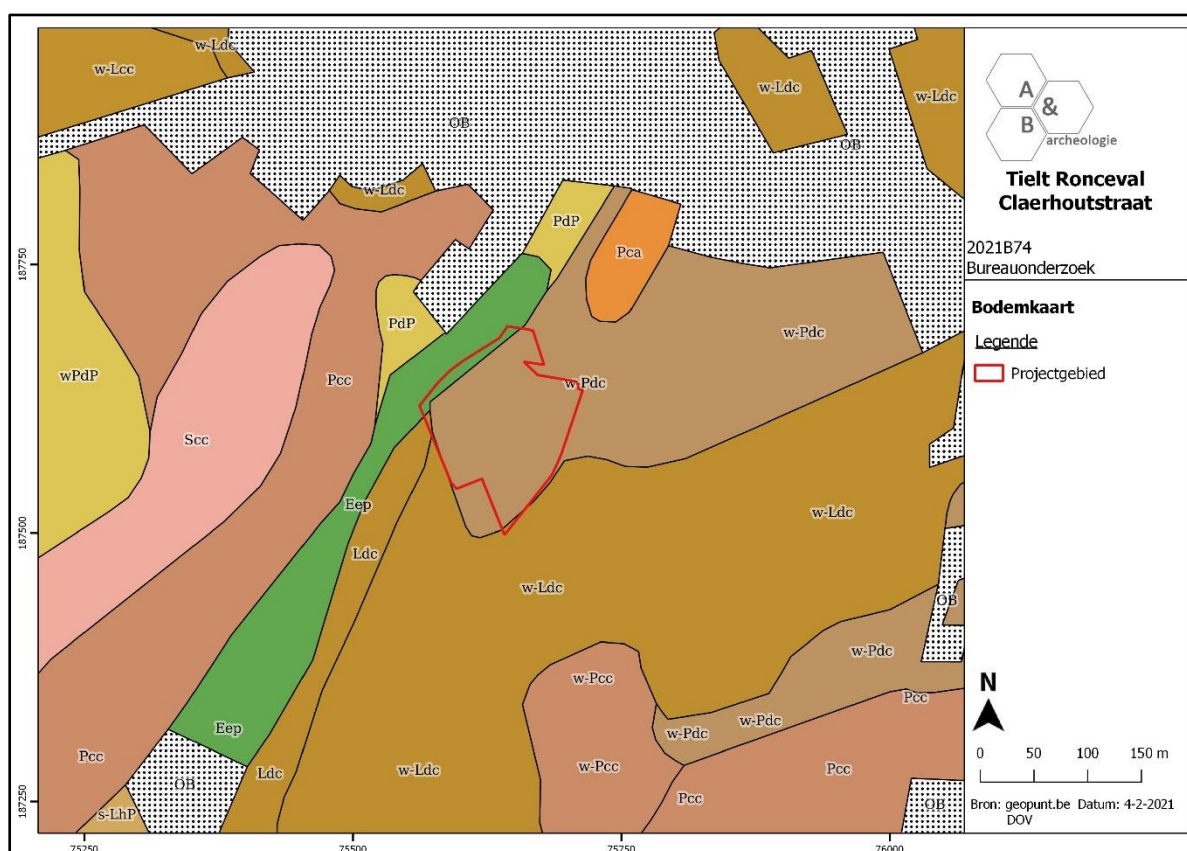
3.2.1. Landschappelijke resultaten

In vrijwel het volledige plangebied wordt een wPdc bodem weergegeven, een matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte textuur B-horizont. Bij deze matig natte (soms matig droge) bodems op licht zandleem is de humeuze bovengrond homogeen en goed ontwikkeld grijsbruin en gemiddeld 30cm dik. De verbrokkelde textuur B is zwak ontwikkeld en begint op 40-60cm. Bij het complex PDC en PdC is de Pdc serie geassocieerd met zwak ontwikkelde Podzolen (. . f). Roestverschijnselen beginnen tussen 40-60cm. Bij de complexe draineringsklasse (. D .), zijn naast matig natte bodems ook matig droge bodems aanwezig, waar roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90cm. Deze bodems zijn te nat in de winter, soms iets te droog in de zomer. De Pdc gronden, als voornaamste component van de reeks, zijn geschikt voor alle akkerbouw en goed voor weide. Ze zijn wat te koud in het voorjaar voor tuinbouw en daarom alleen te gebruiken voor late groenten (boontjes). De bodems komen vooral voor in depressiegebieden van het licht zandleemgebied. Ten noordwesten van het plangebied zijn sterk gleyige kleibodems zonder profiel gekarteerd, deze komt overeen met de loop van de beek (beekvallei).

De aardkundige opbouw werd tijdens het landschappelijk bodemonderzoek vastgesteld door 16 handmatige boringen. Alle boringen tonen een gelijkaardig AC-profiel met een variërende teelaarde dikte tussen ca. 20 en 60cm. De teelaarde kenmerkt zich door een donkerbruine matig natte tot matig droge lichte zandleem. De C-horizont varieert tussen een geelbruine lichte zandleem en kleig materiaal met rolkeien/kiezels (Tertiair). De C-horizont is eerder matig nat tot matig droog. Aanwijzingen voor de aanwezigheid van een B-horizont werden niet waargenomen. Ook werden geen verstoringen vastgesteld.

Gezien het landschappelijk booronderzoek aantoonde dat geen B-horizont aanwezig is, wordt de kans op het aantreffen van een *in situ* bewaarde steentijd artefactensite zeer laag ingeschat. Er dient dan ook geen verder archeologisch booronderzoek uitgevoerd te worden. Wel kunnen sites met grondsporen bewaard zijn binnen de grenzen van het plangebied. Er werden immers geen verstoorde zones aangeboord.

Op basis van het booronderzoek kan aldus gesteld worden dat binnen het plangebied voornamelijk matig droge tot matig natte lichte zandleem bodems voorkomen waarbij klei op geringe diepte aanwezig is. Er is sprake van een AC-profiel waarbij de teelaarde meteen op de C-horizont rust. Er werd bijgevolg slechts één relevant archeologisch niveau aangeboord waarin sporen verwacht kunnen worden, namelijk de top van de C-horizont. Deze bevindt zich op ca. 20 tot 60cm onder het huidige maaiveldniveau. Er werden geen verstoorde zones aangeboord.

Figuur 34 Uitsnede van de bodemkaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).

Figuur 35 Boorprofiel 5 met A(p) – C bodemprofiel.

Figuur 36 Boorprofiel 6 met A(p) – C bodemprofiel.

Figuur 37 Boorprofiel 8 met A(p) – C bodemprofiel.

Figuur 38 Boorprofiel 14 met A(p) – C (tertiaire klei) bodemprofiel.

3.2.2. Assessment vondsten

Niet van toepassing. Er werden geen vondsten aangetroffen tijdens het landschappelijk booronderzoek.

3.2.3. Assessment stalen

Niet van toepassing. Er werden geen stalen genomen tijdens de landschappelijke boringen.

3.2.4. Assessment conservatie

Niet van toepassing.

3.2.5. Datering en interpretatie

De aardkundige opbouw werd tijdens het landschappelijk bodemonderzoek vastgesteld door 16 handmatige boringen. Alle boringen tonen een gelijkaardig AC-profiel met een variërende teelaarde dikte tussen ca. 20 en 60cm. De teelaarde kenmerkt zich door een donkerbruine matig natte tot matig droge lichte zandleem. De C-horizont varieert tussen een geelbruine lichte zandleem en kleiig materiaal met rolkeien/kiezels (Tertiair). De C-horizont is eerder matig nat tot matig droog. Aanwijzingen voor de aanwezigheid van een B-horizont werden niet waargenomen. Ook werden geen verstoringen vastgesteld.

Gezien het landschappelijk booronderzoek aantoonde dat geen B-horizont aanwezig is, wordt de kans op het aantreffen van een *in situ* bewaarde steentijd artefactensite zeer laag ingeschat. Er dient dan ook geen verder archeologisch booronderzoek uitgevoerd te worden. Wel kunnen sites met grondsporen bewaard zijn binnen de grenzen van het plangebied. Er werden immers geen verstoorde zones aangeboord.

Op basis van het booronderzoek kan aldus gesteld worden dat binnen het plangebied voornamelijk matig droge tot matig natte lichte zandleem bodems voorkomen waarbij klei op geringe diepte aanwezig is. Er is sprake van een AC-profiel waarbij de teelaarde meteen op de C-horizont rust. Er werd bijgevolg slechts één relevant archeologisch niveau aangeboord waarin sporen verwacht kunnen worden, namelijk de top van de C-horizont. Deze bevindt zich op ca. 20 tot 60cm onder het huidige maaiveldniveau. Er werden geen verstoorde zones aangeboord.

3.3. Synthese

3.3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Het bureauonderzoek toonde een verhoogd potentieel aan voor het aantreffen van steentijdsites. Op basis hiervan werd een landschappelijk booronderzoek geadviseerd. Dit onderzoek diende ook de bodemkundige opbouw van het plangebied en de eventuele verstoringsgraad te karteren.

Gezien het landschappelijk booronderzoek aantoonde dat geen B-horizont aanwezig is, wordt de kans op het aantreffen van een *in situ* bewaarde steentijd artefactensite zeer laag ingeschat. Er dient dan ook geen verder archeologisch booronderzoek uitgevoerd te worden. Wel kunnen sites met grondsporen bewaard zijn binnen de grenzen van het plangebied. Er werden immers geen verstoorde zones aangeboord.

Op basis van het booronderzoek kan aldus gesteld worden dat binnen het plangebied voornamelijk matig droge tot matig natte lichte zandleem bodems voorkomen waarbij klei op geringe diepte aanwezig is. Er is sprake van een AC-profiel waarbij de teelaarde meteen op de C-horizont rust. Er werd bijgevolg slechts één relevant archeologisch niveau aangeboord waarin sporen verwacht kunnen worden, namelijk de top van de C-horizont. Deze bevindt zich op ca. 20 tot 60cm onder het huidige maaiveldniveau. Er werden geen verstoorde zones aangeboord.

3.3.2. Beantwoording onderzoeksvragen

- Wat is de bodemkundige opbouw van het plangebied?

Alle boringen tonen een gelijkaardig AC-profiel met een variërende teelaarde dikte tussen ca. 20 en 60cm. De teelaarde kenmerkt zich door een donkerbruine matig natte tot matig droge lichte zandleem. De C-horizont varieert tussen een geelbruine lichte zandleem en kleiig materiaal met rolkeien/kiezels (Tertiair). De C-horizont is eerder matig nat tot matig droog. Aanwijzingen voor de aanwezigheid van een B-horizont werden niet waargenomen.

- Zijn één of meerdere begraven archeologische niveaus aanwezig?

Er is sprake van een AC-profiel waarbij de teelaarde meteen op de C-horizont rust. Er werd bijgevolg slechts één relevant archeologisch niveau aangeboord waarin sporen verwacht kunnen worden, namelijk de top van de C-horizont. Deze bevindt zich op ca. 20 tot 60cm onder het huidige maaiveldniveau. Er werden geen verstoorde zones aangeboord.

- Zijn er aanwijzingen voor een mogelijke steentijdsite?

Gezien het landschappelijk booronderzoek aantoonde dat geen B-horizont aanwezig is, wordt de kans op het aantreffen van een *in situ* bewaarde steentijd artefactensite zeer laag ingeschat. Er dient dan ook geen verder archeologisch booronderzoek uitgevoerd te worden. Wel kunnen sites met grondsporen bewaard zijn binnen de grenzen van het plangebied.

- Is een verder verkennend archeologisch booronderzoek nodig? Zo ja, over het volledige plangebied of delen ervan?

Gezien het landschappelijk booronderzoek aantoonde dat geen B-horizont aanwezig is, wordt de kans op het aantreffen van een *in situ* bewaarde steentijd artefactensite zeer laag ingeschat. Er dient dan ook geen verder archeologisch booronderzoek uitgevoerd te worden.

- Is een verder proefsleuvenonderzoek nodig? Zo ja, over het volledige plangebied of delen ervan? Moet het vooropgestelde sleuvenplan bijgesteld worden?

Gezien het landschappelijk booronderzoek aantoonde dat geen B-horizont aanwezig is, wordt de kans op het aantreffen van een *in situ* bewaarde steentijd artefactensite zeer laag ingeschat. Er dient dan ook geen verder archeologisch booronderzoek uitgevoerd te worden. Wel kunnen sites met grondsporen bewaard zijn binnen de grenzen van het plangebied. Er werden immers geen verstoorte zones aangeboord.

- Wat is de verstoringsgraad? Zijn er aanwijzingen dat (een gedeelte van) het terrein zodanig verstoord is, dat er geen archeologische sites meer bewaard kunnen zijn?

Er werden immers geen verstoorte zones aangeboord.

- Kan de optie *in situ* behoud gehanteerd worden? Of worden de niveaus bedreigd bij de geplande werkzaamheden?

De optie *in situ* behoud kan niet gehanteerd worden. Het archeologische niveau bevindt zich binnen de bedreigde verstoringsdiepte van de toekomstige verkaveling. Er dient bijgevolg nog eerst een proefsleuvenonderzoek te gebeuren om de aanwezigheid van eventuele archeologische sporen te onderzoeken.

4. Synthese

4.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Het plangebied was steeds gelegen in een landelijke omgeving, op ruime afstand ten westen van de stadskern van Tielt. Het plangebied was sinds eind 18de eeuw (Ferrariskaart, 1777) tot op heden steeds onbebouwd en in gebruik als landbouwgebied. Grootschalige bodemverstoringen lijken er niet te hebben plaatsgevonden.
- De bodemkaart karteert op het terrein een matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte textuur B-horizont aanwezig. Gezien de ligging van het plangebied op een gradiëntzone, net op de uitloper van het Plateau van Tielt nabij een beekvallei, heeft het terrein een verhoogd potentieel voor de aanwezigheid van steentijd artefactensites.
- Op archeologisch gebied is deze regio ten westen van de stadskern van Tielt vrijwel ongekend, afgaande op de Centrale Archeologische Inventaris vond er tot op heden nog weinig archeologisch onderzoek plaats in de nabije en ruime omgeving. Wel zijn meerdere sites uit de steentijd gekend op basis van veldprospecties.
- Op basis van de landschappelijke en historische gegevens kan aan het plangebied een gemiddelde archeologische verwachting gegeven worden, ook al zijn er geen concrete archeologische gegevens gekend in de omgeving. Deze verwachting behelst dan archeologische sites met grondsporen uit het neolithicum, metaaltijden, Romeinse periode, middeleeuwen en de nieuwe tijd. Daarnaast had het terrein door zijn ligging nabij een beekvallei een verhoogd potentieel voor de aanwezigheid van steentijd artefactensites. Door middel van de landschappelijke boringen kan echter gesteld worden dat de kans op een *in situ* steentijdsite zeer laag wordt ingeschat. Er is immers sprake van een AC-profiel over het volledige plangebied.
- Gezien het landschappelijk booronderzoek aantoonde dat geen B-horizont aanwezig is, wordt de kans op het aantreffen van een *in situ* bewaarde steentijd artefactensite zeer laag ingeschat. Er dient dan ook geen verder archeologisch booronderzoek uitgevoerd te worden. Wel kunnen sites met grondsporen bewaard zijn binnen de grenzen van het plangebied. Er werden immers geen verstoorde zones aangeboord. Op basis van het booronderzoek kan aldus gesteld worden dat binnen het plangebied voornamelijk matig droge tot matig natte lichte zandleem bodems voorkomen waarbij klei op geringe diepte aanwezig is. Er is sprake van een AC-profiel waarbij de teelaarde meteen op de C-horizont rust. Er werd bijgevolg slechts één relevant archeologisch niveau aangeboord waarin sporen verwacht kunnen worden, namelijk de top van de C-horizont. Deze bevindt zich op ca. 20 tot 60cm onder het huidige maaiveldniveau. Er werden geen verstoorde zones aangeboord.

4.2. Afweging verder vooronderzoek

Het plangebied zal verkaveld worden in 29 bouwloten waarop open of halfopen bebouwing voorzien is. Elk lot is voorzien van een voortuin en van een oprit met garage of carport. De bouwloten bevinden zich langs een centrale wegnis met bijhorende nutsvoorzieningen die in het noordwesten aansluit op de Claerhoutstraat, in het noordoosten op Ronceval en in het oosten op Ter Booye. Centraal zuidelijk is een groenzone met parkeergelegenheid voorzien.

Er kan vanuit gegaan worden dat de bodem van het totale plangebied ernstig verstoord zal worden: het bouwrijp maken van de percelen, allerhande werfverkeer, het aanleggen van de wegnis met bijhorende nutsvoorzieningen, het aanleggen van de groenzone, het aanleggen van nutsvoorzieningen en -leidingen in de voortuinen van de loten, het optrekken van de woningen en het inrichten van de tuinen kent een diepe impact in de bodem en kan nefast zijn voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites.

Op archeologisch gebied is deze regio ten westen van de stadskern van Tielt vrijwel ongekend, afgaande op de Centrale Archeologische Inventaris vond er tot op heden nog weinig archeologisch onderzoek plaats in de nabije en ruime omgeving. Wel zijn meerdere sites uit de steentijd gekend op basis van veldprospecties. Op basis van de landschappelijke en historische gegevens kan aan het plangebied een gemiddelde archeologische verwachting gegeven worden, ook al zijn er geen concrete archeologische gegevens gekend in de omgeving. Deze verwachting behelst dan archeologische sites met grondsporen uit het neolithicum, metaaltijden, Romeinse periode, middeleeuwen en de nieuwe tijd. Daarnaast had het terrein door zijn ligging nabij een beekvallei een verhoogd potentieel voor de aanwezigheid van steentijd artefactensites. Door middel van de landschappelijke boringen kan echter gesteld worden dat de kans op een *in situ* steentijdsite zeer laag wordt ingeschat. Er is immers sprake van een AC-profiel over het volledige plangebied. Gezien het landschappelijk booronderzoek aantoonde dat geen B-horizont aanwezig is, wordt de kans op het aantreffen van een *in situ* bewaarde steentijd artefactensite zeer laag ingeschat. Er dient dan ook geen verder archeologisch booronderzoek uitgevoerd te worden. Wel kunnen sites met grondsporen bewaard zijn binnen de grenzen van het plangebied. Er werden immers geen verstoorde zones aangeboord. Op basis van het booronderzoek kan aldus gesteld worden dat binnen het plangebied voornamelijk matig droge tot matig natte lichte zandleem bodems voorkomen waarbij klei op geringe diepte aanwezig is. Er is sprake van een AC-profiel waarbij de teelaarde meteen op de C-horizont rust. Er werd bijgevolg slechts één relevant archeologisch niveau aangeboord waarin sporen verwacht kunnen worden, namelijk de top van de C-horizont. Deze bevindt zich op ca. 20 tot 60cm onder het huidige maaiveldniveau. Er werden geen verstoorde zones aangeboord.

Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van deze landelijke regio, waarover archeologisch nog niets is gekend. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren. Dit verder vooronderzoek, in de vorm van proefsleuven, dient te gebeuren in uitgesteld traject, aangezien de gronden momenteel nog niet in eigendom van de initiatiefnemer zijn.

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

4.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

Het landschappelijk booronderzoek werd reeds uitgevoerd in deze studie.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De top laag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden. Wel dient tijdens het proefsleuvenonderzoek (zie verder) een metaaldetector ingezet worden ter controle van de aangelegde sleuven en de grondhopen.

4.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet noodzakelijk en zinvol gezien de resultaten van het landschappelijk booronderzoek.

- Proefputten in functie van steentijd artefactensites

Het doel van proefputten in functie van steentijd artefactensites is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven.

In dit geval is deze onderzoeksmethode mogelijk van toepassing als blijkt dat er tijdens de landschappelijke boringen vastgesteld wordt dat er mogelijk steentijdsites aanwezig kunnen zijn. De te volgen strategie en methodiek hangt bijgevolg af van de landschappelijke boorresultaten.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de aard van de site, de geplande werken en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk om archeologische sites met grondsporen op te sporen. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

4.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Het plangebied was steeds gelegen in een landelijke omgeving, op ruime afstand ten westen van de stadskern van Tielt. Het plangebied was sinds eind 18de eeuw (Ferrariskaart, 1777) tot op heden steeds onbebouwd en in gebruik als landbouwgebied. Grootschalige bodemverstoringen lijken er niet te hebben plaatsgevonden. Dit werd ook zo bevestigd door middel van de landschappelijke boringen.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Neen, het terrein was sinds de 18de eeuw tot op heden onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. De landschappelijke boringen toonden geen verstoringen aan.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Het plangebied is gelegen op een licht hellend terrein. Colluvium werd echter niet waargenomen in de landschappelijke boringen. Wel is sprake van een AC-bodemopbouw waarbij de C-horizont zich op een diepte van ca. 20 tot 60cm bevindt, met een gemiddelde diepte van ca. 50cm. Daarnaast is het gebied gelegen in een gradiëntenzone, op de rand van een heuvelrug naar een beekvallei toe.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Het plangebied zal verkaveld worden in 29 bouwloten waarop open of halfopen bebouwing voorzien is. Elk lot is voorzien van een voortuin en van een oprit met garage of carport. De bouwloten bevinden zich langs een centrale wegnis met bijhorende nutsvoorzieningen die in het noordwesten aansluit op de Claerhoutstraat, in het noordoosten op Ronceval en in het oosten op Ter Booye. Centraal zuidelijk is een groenzone met parkeergelegenheid voorzien.

Er kan vanuit gegaan worden dat de bodem van het totale plangebied ernstig verstoord zal worden: het bouwrijp maken van de percelen, allerhande werfverkeer, het aanleggen van de wegnis met bijhorende nutsvoorzieningen, het aanleggen van de groenzone, het aanleggen van nutsvoorzieningen en -leidingen in de voortuinen van de loten, het optrekken van de woningen en het inrichten van de tuinen kent een diepe impact in de bodem en kan nefast zijn voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. Er is een eerder ongekende archeologische waarde, hoewel de landschappelijke ligging interessant is, meer bepaald op een gradiëntzone (heuvelrug – beekvallei). Gezien deze gunstige ligging is een hogere trefkans voor steentijdsites en grondsporensites. De kans op een in situ steentijdsite is echter zeer laag gezien de resultaten van het landschappelijk booronderzoek. Er is immers sprake van een AC-bodemopbouw.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Het sleuvenonderzoek bestaat uit het aanleggen van parallelle sleuven. De sleuven hebben als doel om het archeologisch potentieel voor sites met grondsporen in kaart te brengen. Zijn er archeologische sporen aanwezig? Behoren deze tot één of meerdere periodes? Daarnaast is het ook belangrijk om de verstoringsgraad in kaart te brengen. Zijn de sporen goed bewaard? Kunnen er verstoringszones afgebakend worden? Afsluitend is het belangrijk om alle gegevens samen te beschouwen om zodoende een uitspraak te kunnen doen over het potentieel van het terrein. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel of volledig het terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

5. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Ronceval en Claerhoutstraat in Tielt (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingrepen groter zijn dan 1000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied is 16220m² groot en heeft een onregelmatige vorm. Het sluit in het noordwesten aan op de Claerhoutstraat, in het noordoosten op de Ronceval en in het zuidoosten op Ter Booye. In het noorden, oosten en westen sluit het terrein aan op private woningen. In het zuiden en zuidwesten op landbouwgronden. Ten noorden en oosten is een uitgestrekte woonwijk aanwezig, in het zuiden en westen uitgestrekte landbouwgronden. Het terrein zelf is onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. Het kent een dalend verloop van ca. 4m van oost naar west.

Het plangebied was steeds gelegen in een landelijke omgeving, op ruime afstand ten westen van de stadskern van Tielt. Het plangebied was sinds eind 18de eeuw (Ferrariskaart, 1777) tot op heden steeds onbebouwd en in gebruik als landbouwgebied. Grootschalige bodemverstoringen lijken er niet te hebben plaatsgevonden. De bodemkaart karteert op het terrein een matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte textuur B-horizont aanwezig. Gezien de ligging van het plangebied net op de uitloper van het Plateau van Tielt nabij een beekvallei, heeft het terrein een verhoogd potentieel voor de aanwezigheid van steentijd artefactensites. Op archeologisch gebied is deze regio ten westen van de stadskern van Tielt vrijwel ongekend, afgaande op de Centrale Archeologische Inventaris vond er tot op heden nog weinig archeologisch onderzoek plaats in de nabije en ruime omgeving. Wel zijn meerdere sites uit de steentijd gekend op basis van veldprospecties.

Op archeologisch gebied is deze regio ten westen van de stadskern van Tielt vrijwel ongekend, afgaande op de Centrale Archeologische Inventaris vond er tot op heden nog weinig archeologisch onderzoek plaats in de nabije en ruime omgeving. Wel zijn meerdere sites uit de steentijd gekend op basis van veldprospecties. Op basis van de landschappelijke en historische gegevens kan aan het plangebied een gemiddelde archeologische verwachting gegeven worden, ook al zijn er geen concrete archeologische gegevens gekend in de omgeving. Deze verwachting behelst dan archeologische sites met grondsporen uit het neolithicum, metaaltijden, Romeinse periode, middeleeuwen en de nieuwe tijd. Daarnaast had het terrein door zijn ligging nabij een beekvallei een verhoogd potentieel voor de aanwezigheid van steentijd artefactensites. Door middel van de landschappelijke boringen kan echter gesteld worden dat de kans op een in situ steentijdsite zeer laag wordt ingeschat. Er is immers sprake van een AC-profiel over het volledige plangebied. Gezien het landschappelijk booronderzoek aantoonde dat geen B-horizont aanwezig is, wordt de kans op het aantreffen van een *in situ* bewaarde steentijd artefactensite zeer laag ingeschat. Er dient dan ook geen verder archeologisch booronderzoek uitgevoerd te worden. Wel kunnen sites met grondsporen bewaard zijn binnen de grenzen van het plangebied. Er werden immers geen verstoorde zones aangeboord. Op basis van het booronderzoek kan aldus gesteld worden dat binnen het plangebied voornamelijk matig droge tot matig natte lichte zandleem bodems voorkomen waarbij klei op

geringe diepte aanwezig is. Er is sprake van een AC-profiel waarbij de teelaarde meteen op de C-horizont rust. Er werd bijgevolg slechts één relevant archeologisch niveau aangeboord waarin sporen verwacht kunnen worden, namelijk de top van de C-horizont. Deze bevindt zich op ca. 20 tot 60cm onder het huidige maaiveldniveau. Er werden geen verstoorde zones aangeboord.

Het plangebied zal verkaveld worden in 29 bouwloten waarop open of halfopen bebouwing voorzien is. Elk lot is voorzien van een voortuin en van een oprit met garage of carport. De bouwloten bevinden zich langs een centrale weg met bijhorende nutsvoorzieningen die in het noordwesten aansluit op de Claerhoutstraat, in het noordoosten op Ronceval en in het oosten op Ter Booye. Centraal zuidelijk is een groenzone met parkeergelegenheid voorzien. Er kan vanuit gegaan worden dat de bodem van het totale plangebied ernstig verstoord zal worden: het bouwrijp maken van de percelen, allerhande werfverkeer, het aanleggen van de weg met bijhorende nutsvoorzieningen, het aanleggen van de groenzone, het aanleggen van nutsvoorzieningen en -leidingen in de voortuinen van de loten, het optrekken van de woningen en het inrichten van de tuinen kent een diepe impact in de bodem en kan nefast zijn voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites.

Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van deze landelijke regio, waarover archeologisch nog niets is gekend. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren in de vorm van proefsleuven. Dit verder vooronderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, aangezien de gronden momenteel nog niet in eigendom van de initiatiefnemer zijn. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden verder behandeld in het programma van maatregelen.

6. Bibliografie

- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/3290>.

7. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2020 (bron: geopunt.be).....	8
Figuur 2 Uitsnede uit het plan 'bestaande toestand' (bron: initiatiefnemer).....	9
Figuur 3 Zicht op het plangebied vanuit de zuidoostelijke hoek tijdens het booronderzoek.	10
Figuur 4 Zicht vanuit het zuidoosten van het plangebied.....	10
Figuur 5 Beeld vanuit Ter Booye op het plangebied (bron: https://www.google.com/maps).	11
Figuur 6 Uitsnede van het verkavelingsplan (bron: initiatiefnemer).	12
Figuur 7 Uitsnede van het verkavelingsplan met accent op de groenzone (bron: initiatiefnemer).....	13
Figuur 8 Uitsnede van het verkavelingsplan met weergave van de wegenis en nutsvoorzieningen (bron: initiatiefnemer).	14
Figuur 9 Geplande werken geprojecteerd op het kadasterplan (bron: geopunt.be en initiatiefnemer).	15
Figuur 10 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	16
Figuur 11 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	17
Figuur 12 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).....	17
Figuur 13 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	18
Figuur 14 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).	19
Figuur 15 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).....	19
Figuur 16 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).	20
Figuur 17 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).	21
Figuur 18 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	22
Figuur 19 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	22
Figuur 20 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	23
Figuur 21 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	36
Figuur 22 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	36
Figuur 23 Uitsnede uit de Poppkaart (bron: geopunt.be).....	37
Figuur 24 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).....	37
Figuur 25 Uitsnede uit de topografische kaart van 1862 (bron: cartesius.be en NGI).	38
Figuur 26 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be en NGI).	38
Figuur 27 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910-1939 (bron: cartesius.be en NGI).	39
Figuur 28 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).	39
Figuur 29 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).	40
Figuur 30 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).	40
Figuur 31 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).....	41
Figuur 32 Projectie van de boorpunten op het kadaster (bron: geopunt.be).....	43
Figuur 33 Sfeerbeeld tijdens het booronderzoek.	45
Figuur 34 Uitsnede van de bodemkaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).....	46
Figuur 35 Boorprofiel 5 met A(p) – C bodemprofiel.	47
Figuur 36 Boorprofiel 6 met A(p) – C bodemprofiel.	47
Figuur 37 Boorprofiel 8 met A(p) – C bodemprofiel.	48

Figuur 38 Boorprofiel 14 met A(p) – C (tertiaire klei) bodemprofiel.	48
---	----

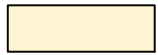
Bijlage: plan 'geplande werken' (bron: initiatiefnemer).

Projectcode	2021B420	Boortype	Edelmann
Type onderzoek	Landschappelijk booronderzoek	Diameter	7cm
Datum	26/02/2021	Boortechniek	Manueel
Weer	Zonning, droog	Boorgrid	raaien
Landgebruik	Weiland	Aantal boringen	14
Vegetatie	Gras		

Boor- punt	x, y	TAW mv	Aardkundige eenheid		cm -mv		Methode beschrijving	Ondergrens			Kleur (visueel)	Vochtigheid	Textuur		Andere fenomenen	Interpretatie	Bodemtype		Plan	Foto
			nr	Benaming	begin	eind		bereikt	duidelijkheid	regelmatigheid			symbool	beschrijving			Bodemkaart	Observatie		
1	X: 75653 Y: 187679	44m TAW	1	A(p)	0	50	Droog	ja	vrij scherp	nvt	donkerbruin	matig droog	P	Licht zandleem	/	teelaarde	wPdc	P	boorplan	/
			2	C	50	-		Nee	-	-	lichtbruin	matig droog	P	Licht zandleem	/	C-horizont				
2	X: 75603 Y: 187654	42,8m TAW	1	A(p)	0	35	Droog	ja	vrij scherp	nvt	donkerbruin	matig nat	P	Licht zandleem	/	teelaarde	Eep	P	boorplan	/
			2	C	35	-		nee	-	-	geelbruin	matig droog	P	Licht zandleem	/	C-horizont				
3	X: 75578 Y: 187629	42,8m TAW	1	A(p)	0	55	Droog	ja	vrij scherp	nvt	donkerbruin	matig nat	P	Licht zandleem	/	teelaarde	Eep	P	boorplan	/
			2	C	55	-		Nee	-	-	geelbruin	matig droog	P	Licht zandleem	/	C-horizont				
4	X: 75586 Y: 187577	43,2m TAW	1	A(p)	0	50	Droog	ja	vrij scherp	nvt	donkerbruin	matig nat	P	Licht zandleem	/	teelaarde	wPdc	P	boorplan	/
			2	C	50	-		Nee	-	-	geelbruin	matig droog	P	Licht zandleem	/	C-horizont				
5	X: 75603 Y: 187554	43,8m TAW	1	A(p)	0	40	Droog	ja	vrij scherp	nvt	donkerbruin	matig droog	P	Licht zandleem	/	teelaarde	wPdc	P	boorplan	35
			2	C	40	-		nee	-	-	geelbruin	matig droog	P	Licht zandleem	/	C-horizont				
6	X: 75645 Y: 187527	45,8m TAW	1	A(p)	0	40	Droog	ja	vrij scherp	nvt	donkerbruin	matig nat	P	Licht zandleem	/	teelaarde	wPdc	E	boorplan	36
			2	C	40	-		nee	-	-	geelbruin	matig droog	E	klei	/	C-horizont				
7	X: 75654 Y: 187553	45,8m TAW	1	A(p)	0	55	Droog	ja	vrij scherp	nvt	donkerbruin	matig nat	P	Licht zandleem	/	teelaarde	wPdc	E	boorplan	/
			2	C	55	-		nee	-	-	geelbruin	matig droog	E	klei	/	C-horizont				
8	X: 75678 Y: 187578	46m TAW	1	A(p)	0	35	Droog	ja	vrij scherp	nvt	donkerbruin	matig nat	P	Licht zandleem	/	teelaarde	wPdc	P	boorplan	37
			2	C	35	-		nee	-	-	geelbruin	matig droog	P	Licht zandleem	/	C-horizont				
9	X: 75697 Y: 187605	46,1m TAW	1	A(p)	0	40	Droog	ja	vrij scherp	nvt	donkerbruin	matig nat	P	Licht zandleem	/	teelaarde	wPdc	P	boorplan	/
			2	C	40	-		nee	-	-	geelbruin	matig droog	P	Licht zandleem	/	C-horizont				
10	X: 75704 Y: 187629	46,3m TAW	1	A(p)	0	50	Droog	ja	vrij scherp	nvt	donkerbruin	matig droog	P	Licht zandleem	/	teelaarde	wPdc	E	boorplan	/
			2	C	50	-		nee	-	-	geelbruin	matig droog	E	klei	kiezels	C-horizont				
11	X: 75678 Y: 187629	46m TAW	1	A(p)	0	20	Droog	ja	vrij scherp	nvt	donkerbruin	matig droog	P	Licht zandleem	/	teelaarde	wPdc	P	boorplan	/
			2	C	20	-		nee	-	-	geelbruin	matig droog	P	Licht zandleem	/	C-horizont				
12	X: 75653 Y: 187654	44,2m TAW	1	A(p)	0	55	Droog	ja	vrij scherp	nvt	donkerbruin	matig droog	P	Licht zandleem	/	teelaarde	wPdc	P	boorplan	/
			2	C	55	-		nee	-	-	geelbruin	matig droog	P	Licht zandleem	kiezels	C-horizont				
13	X: 75628 Y: 187629	43,8m TAW	1	A(p)	0	45	Droog	ja	vrij scherp	nvt	donkerbruin	matig nat	P	Licht zandleem	/	teelaarde	wPdc	P	boorplan	/
			2	C	45	-		nee	-	-	geelbruin	matig nat	P	Licht zandleem	/	C-horizont				
14	X: 75603 Y: 187604	43,2m TAW	1	A(p)	0	60	Droog	ja	vrij scherp	nvt	donkerbruin	matig nat	P	Licht zandleem	/	teelaarde	wPdc	E	boorplan	38
			2	C	60	-		nee	-	-	geelbruin	matig droog	E	klei	/	C-horizont				
15	X: 75628 Y: 187579	43,7m TAW	1	A(p)	0	50	Droog	ja	vrij scherp	nvt	donkerbruin	matig nat	P	Licht zandleem	/	teelaarde	wPdc	E	boorplan	/
			2	C	50	-		nee	-	-	geelbruin	matig droog	E	klei	/	C-horizont				
16	X: 75653 Y: 187604	44m TAW	1	A(p)	0	50	Droog	ja	vrij scherp	nvt	donkerbruin	matig nat	P	Licht zandleem	/	teelaarde	wPdc	E	boorplan	/
			2	C	50	-		nee	-	-	geelbruin	matig nat	E	klei	/	C-horizont				

LEGENDE VERKAVELINGSPLAN

Ontworpen verkaveling

private tuinzone

zone voor openbare wegenis en groen

bouwzone

private voortuinstrook

Juridische grenzen "specifiek"

perceelsgrens loten

verkavelingsgrens

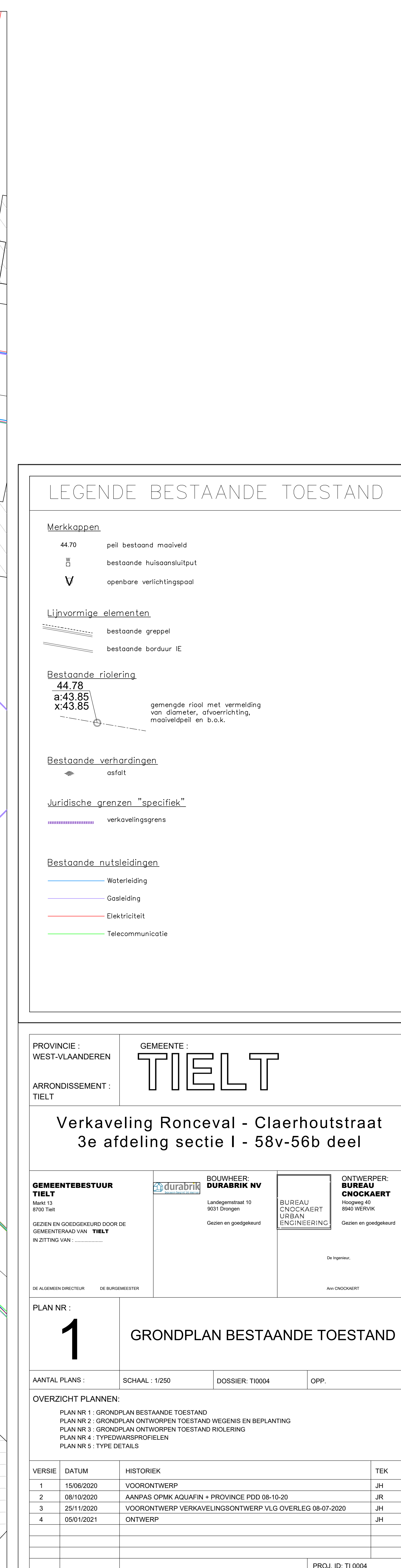
rooilijn

Tabel oppervlaktes

Oppervlakte tabel		Oppervlakte tabel	
Lotnummer	Oppervlakte	Lotnummer	Oppervlakte
1	05a 02ca	17	03a 05ca
2	03a 24ca	18	03a 01ca
3	04a 74ca	19	04a 50ca
4	08a 24ca	20	02a 67ca
5	04a 58ca	21	02a 64ca
6	03a 32ca	22	03a 81ca
7	03a 30ca	23	03a 81ca
8	03a 19ca	24	03a 81ca
9	04a 67ca	25	03a 81ca
10	03a 85ca	26	05a 63ca
11	03a 82ca	27	05a 33ca
12	03a 80ca	28	03a 55ca
13	07a 14ca	29	03a 47ca
14	06a 34ca	30	00a 72ca
15	04a 15ca	31	39a 21ca
16	04a 19ca		

De opgegeven oppervlaktes zijn benaderd. Definitieve meetcijfers worden opgegeven op het definitief detailmetingsplan per lot, na de aanleg van de wegenis

LEGENDE ONTWERPEN TOESTAND

- Ontworpen wegenis**
- asfalt
 - grasbetontegels opgevuld met bodemsubstraat
 - waterdoorlatende betonstraatstenen met verbrede porfier voegen
 - verwijderen van bestaande top laag + herstel top laag
- Ontworpen beplanting**
- solitaire boom
 - zuilboom
 - heesters
 - bloemenrijk grasland
 - vakbeplanting
 - gazon
 - gracht
 - plantenbescherming
 - wortelgeleiding op 1,5 m
- Lijnvormige elementen**
- kantsteengreppel ter plaatse gestort
 - ter plaatse gestorte platte kantstrook type IIE1
- Juridische grenzen "specifiek"**
- perceelsgrens loten
 - verkeersgrens
 - rooilijn
- Andere**
- Afwateringszin wegenis
 - draaicirkels brandweer binnenstraat 11m buitenstraat 15m

PROVINCIE : WEST-VLAANDEREN
GEMEENTE : **TIELT**
ARRONDISSEMENT : TIELT

Verkaveling Ronceval - Clerhoutstraat
3e afdeling sectie I - 58v-56b deel

GEMEENTEBESTUUR TIELT
Markt 13
8700 Tiel
GEZIEN EN GOEDGEKEURD DOOR DE GEMEENTERAAD VAN **TIELT**
IN ZITTING VAN: _____

BOUWHEER: DURABRIK NV
Landegemstraat 10
9031 Drogen
Gezien en goedgekeurd

ONTWERPER: BUREAU CNOCKAERT
Hoogweg 40
8940 WERVIK
Gezien en goedgekeurd
De Ingenieur:
Ann CNOCKAERT

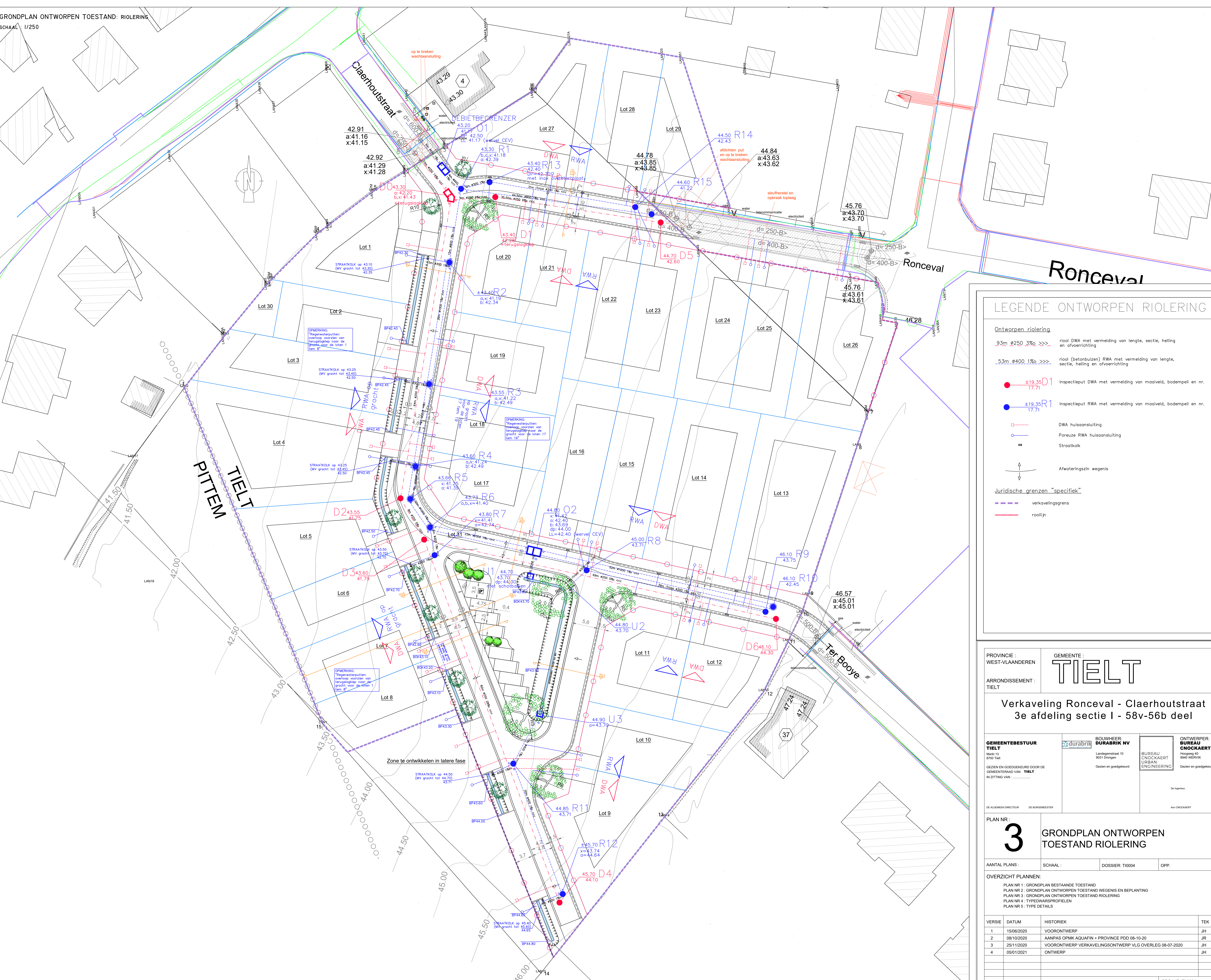
PLAN NR : **2**
GRONDPLAN ONTWERPEN TOESTAND WEGENIS EN BEPLANTING

AANTAL PLANS : 1
SCHAAL : 1/250
DOSSIER: TI0004
OPP. 1000m²

OVERZICHT PLANNEN:

- PLAN NR 1 : GRONDPLAN BESTAANDE TOESTAND
- PLAN NR 2 : GRONDPLAN ONTWERPEN TOESTAND WEGENIS EN BEPLANTING
- PLAN NR 3 : GRONDPLAN ONTWERPEN TOESTAND RIOLERING
- PLAN NR 4 : TYPEWARSPROFIELEN
- PLAN NR 5 : TYPE DETAILS

Tiel Ter Booye-Clerhoutstraat		TI0004		plantenlijst per vak					
afk.	codes	plant maat	co-maat	kluit/bw					totaal aantal
BOMEN									
Ai	1108.0204	Alnus incana	16/18	draadkluit					2
Ag	1108.0204	Alnus glutinosa	16/18	draadkluit					6
RGS	1108.0206	Robinia pseudacacia 'Sempervirens'	20/25	draadkluit					2
Tef	1108.0206	Tilia europaea 'Euchlora'	20/25	draadkluit					3
Totaal Bomen									13
HEESTERS									
		oppervl. per vak	oppervl. per soort	hoge in lm	aant/m ²	aant/st	plantafst (cm)		aantal
Vak 1	1108.02405	Cornus sanguinea 'Winter Beauty'	60/80	Co		24,00		5	50
	1108.02406	Amelanchier lamarckii	80/100	Co				2	2
	1108.02406	Rhamnus frangula	80/100	Co				1	1
		Aanplant tussen de twee Amelanchier lamarckii							
Vak 2	1108.02405	Cornus sanguinea 'Winter Beauty'	60/80	Co		12,00		5	50
	1108.02406	Amelanchier lamarckii	80/100	Co				2	2
Vak 3	1108.02404	Spiraea cerasa 'Gretelheim'	50/60	Co		34,00		5	60
						34,00			170
Totaal Heesters									355

LEGENDE ONTWERPEN RIOLERING

Ontworpen riolering

9.3m ø250 3‰ >>>

riool DWA met vermelding van lengte, sectie, helling en afvoerrichting

5.3m ø400 1‰ >>>

riool (betonbuizen) RWA met vermelding van lengte, sectie, helling en afvoerrichting

±19.35D1
17.71

inspectieput DWA met vermelding van maaiveld, bodempijl en nr.

±19.35R1
17.71

inspectieput RWA met vermelding van maaiveld, bodempijl en nr.

DWA huisaansluiting

Poreuze RWA huisaansluiting

Straatkolk

Afwateringszin wegens

Juridische grenzen "specifiek"

verkevelingsgrens

rooilijn

PROVINCIE :
WEST-VLAANDEREN

ARRONDISSEMENT :
TIELT

GEMEENTE :
TIELT

Verkaveling Ronceval - Cleerhoutstraat
3e afdeling sectie I - 58v-56b deel

GEMEENTEBESTUUR
TIELT

Markt 13
8700 Tiel

GEZIEN EN GOEDGEKEURD DOOR DE
GEMEENTERAAD VAN TIELT

IN ZITTING VAN:

BOUWHEER:
DURABRIK NV

Landegemstraat 10
9031 Drongen

Gezien en goedgekeurd

ONTWERPER:
BUREAU
CNOCKAERT
URBAN
ENGINEERING

Hoogweg 40
8940 WERVIK

Gezien en goedgekeurd

De Ingenieur:
Ann CNOCKAERT

PLAN NR :
3

GRONDPLAN ONTWERPEN
TOESTAND RIOLERING

AANTAL PLANS :
1

SCHAAL :
1/250

DOSSIER: T10004

OPP.

OVERZICHT PLANNEN:

PLAN NR 1 : GRONDPLAN BESTAANDE TOESTAND

PLAN NR 2 : GRONDPLAN ONTWERPEN TOESTAND WEGENIS EN BEPLANTING

PLAN NR 3 : GRONDPLAN ONTWERPEN TOESTAND RIOLERING

PLAN NR 4 : TYPEDWARSPROFIELEN

PLAN NR 5 : TYPE DETAILS

VERSIE	DATUM	HISTORIEK	TEK
1	15/06/2020	VOORONTWERP	JH
2	08/10/2020	AANPAS OPMK AQUAFIN + PROVINCIE PDD 08-10-20	JR
3	25/11/2020	VOORONTWERP VERKEVELINGSONTWERP VLG OVERLEG 08-07-2020	JH
4	05/01/2021	ONTWERP	JH

PROJ. ID: T1.0004